

ל"ד 5771
תשרי
תשע"א

קובץ לחיזוק ההתקשרות

עשרת ימי תשובה

יוצא לאור ע"י
תלמידי ישיבת
"תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית"

770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין נ.י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים ואחת לבריאה

פתח-דבר

אחינו תלמידי התמימים,
שלום וברכה!

בהמשך לקבצים שהופיעו לאחרונה ונתקבלו בשמחה, הננו בזה להגיש את הקובץ הנוכחי, עבור האורחים תלמידי התמימים ואנ"ש שיחיו, השוהים במחיצת כ"ק אדמו"ר בחודש תשרי השתא.

בהיות שעם התקווה והביטחון הגדול שעוד בחודש תשרי זה נזכה להתראות עם מלכנו, וכשם שבאנו "לראות" כן נזכה גם "ליראות", אך מאידך, גדלים הגעגועים וגבר הצער על העובדה שאיננו זוכים לעת הזאת לראות פני קודש הקודשים בעבודתו הקדושה בחודש תשרי, וברגעים אלו, עז רצון כאו"א מאיתנו לחזק ההתקשרות האמיצה לנשיאנו לתורתו ולהוראותיו, ובהתאם לכל זה -

הננו להגיש את הקובץ הנוכחי (ד), ויה"ר שאכן יפעל פעולתו לחזק האהבה וההתקשרות של תלמידי התמימים, "דעם רבינ'ס קינדער" לאבינו רוענו כ"ק אדמו"ר.

הקובץ כולל:

(א) דבר מלכות - לקט שיחות בנושא הזעקה והתביעה 'עד מתי' לגאולה האמיתית והשלימה, וכפי שהרבה כ"ק אדמו"ר להביא את דברי החיד"א, אשר עצם התקווה והזעקה - "כי לישועתך קווינו כל היום" יש בה כדי לפעול "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח".

(ב) יחידות לידידי ליובאוויטש - סקירה מרתקת על ה'קרן לפיתוח מחנה ישראל' ועריכת ה'יחידות לגברים'. הסקירה נעשתה על ידי חבר המערכת ומובאת בקשר ל'עשרת ימי תשובה' בהם הייתה נערכת ה'יחידות לגברים'. הסקירה מלווה בכתיב יד קודש ובתצלומים נדירים.

ג) **יובל לצ'ארטר הראשון** – סקירה מיוחדת לרגל חמישים שנה, תשרי ה'תשכ"א – ה'תשע"א לצ'ארטר הראשון, נכתבה על ידי חבר המערכת.
ד) **יומן תשרי תשכ"א** – יומן נפלא, משנת תשכ"א 'חמישים שנה'. מובא בתור תוספת והשלמה לסקירה על הצ'ארטר הראשון.
ה) **כתבי יד קודש** - מכתב כללי מכ"ק אדמו"ר עם הגהות בכת"ק, צילומי הכתי"ק ניתנו לנו על ידי הרב צבי הירש נאטיק, שזכה לעבוד בהוצאת ה'מכתב כללי'.

הננו מלאים תקווה וביטחון, אשר "הימים האלו נזכרים ונעשים", ובמהרה ממש נזכה להתראות עם אבינו רוענו כ"ק אדמו"ר זי"ע נשיא דורנו, ויגאל אותנו מהגלות המר, ויקהילנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הק' תיכף ומיד ממש.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה
ועד תלמידי התמימים העולמי

חול המועד חג הסוכות ה'תשע"א,
ברוקלין ניו יורק.

דבר מלכות

הזעקה והתביעה "עד מתי"

■ "התביעה והבקשה "עד מתי" - שיהי' הגילוי ד"מוריד", דיין רבי און מורה דרך בחיים, נשמה בגוף"

כאן המקום להזכיר עוד הפעם ע"ד התביעה ובקשה ד"עד מתי", שתיכף ומיד יהי' הגאולה האמיתית והשלימה, ויראה כהן בציון, ואהרן בציון, שידליק המנורה בבית המקדש השלישי, ועד שיקויים היעוד "ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד", היינו שיהי' הגילוי ד"מוריד" בלי שום לבוש (פנים), כי מדובר ב"מוריד", דיין רבי און מורה דרך בחיים, נשמה בגוף, בשבת חנוכה תשמ"ט לאחר חצות היום, ובמילא מאנט א איד אז ער זאל נתגלה ווערן !

(משיחת ש"פ מקץ, ז' דחנוכה ה'תשמ"ט)

■ התביעה שיהיה "רבו עמו" לא באופן של "מגלין רבו עמו" ח"ו, אלא אדרבה – ע"י ש"הקיצו ורננו שוכני עפר"

העיקר שהדבר נעשה בפועל ממש, גם אם זה דבר פראי – שתיכף ומיד בא דוד המלך וכ"ק אדמו"ר מהורש"ב ובאים כל י"ד האושפיזין וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו עמהם, כי "הקיצו ורננו שוכני עפר", כדאיתא בזהר שצדיקים קמים לתחי' מיד. ועאכו"כ צדיקים שתלמידים שלהם – שלמדו בשיבות שלהם, או שמעו חסידות מהם בעצמם – הם נשמות בגופים בעלמא דין, וטוענים שצריך להיות "רבו עמו"...

אפילו כשנמצאים בגלות – פוסק הרמב"ם (בשיעורים דימים אלו) "תלמיד שגלה.. מגלין רבו עמו", וממשיך לבאר טעם הדבר, "שנאמר וחי, עשה לו כדי שיחי', וחי בעלי חכמה ומבקשי' בלא תלמוד תורה כמיתה חשוכין", ובמילא צועק התלמיד מכיון שנמצא בגלות.. מה עושה רבו במקום אחר?! ... הוא נמצא אמנם במקום של תענוג ("א געשמאקן ארט"), ביחד עם כל נשמות האושפיזין, אבל ישנו פס"ד מפורש ברמב"ם שכאשר התלמיד נמצא בגלות – תהי' הסיבה לכך איזו סיבה שתהי' – "מגלין רבו עמו"...

ומוסיף לצעוק ("מאכן א געוואלד"), שמבלי הבט על מעמדו ומצבו, הרי הוא אחד מ"כל ישראל" – כפי שמסיימים אמירת משנה תורה בליל הושע"ר ב"לעיני כל ישראל", ובמילא, גם הוא בכלל דין זה ש"תלמיד שגלה מגלין רבו עמו" ... כולם יחדיו טוענים ומרעישים היתכן בכלל שנמצאים עדיין בגלות, הרי כבר מזמן "כלו כל הקיצין" ! ומכיון שכן, הרי בודאי שצריך להיות "רבו עמו", - לא באופן ד"מגלין רבו עמו", ח"ו, אלא אדרבה – עי"ז ש"הקיצו ורגנו שוכני עפר", בגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחת ליל הושע"ר ה'תשמ"ט - תו"מ עמ' 200)

■ למה נגרע בנוגע לגלות

טענה זו "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה'" היא גם ובעיקר בנוגע לזמן הגלות :

מעמדו ומצבו של בני"ז בזמן הגלות הוא באופן של "טמאים לנפש אדם", דאף ש"אתם הדקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", ועד לחיים נצחיים בלי הפסק בינתיים. מ"מ, כולנו טמאי מתים, מצד השייכות להדורות שלפנינו שכבר אינם בין החיים. ודוגמתו ברוחניות – שאף שכבר כלו כל הקיצין, מ"מ נמצאים עדיין בזמן הגלות מצד הענינים הבלתי רצויים שהיו בדורות שלפנינו, החל מהדור דחורבן בית ראשון והדור דחורבן בית שני.

ועל זה צועקים בני"ז: "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה'", היתכן שנמצאים עדיין בזמן הגלות, שביהמ"ק חרב, ואי אפשר להקריב קרבנות ? ! ..
ובמכ"ש וק"ו :

הטענה "למה נגרע" שאודותה מדובר בכתוב (=בנוגע לפסח שני), הייתה: א. טענה של כמה אנשים בלבד, ב. ובנוגע לקרבן אחד בלבד, ג. וקרבן שאינו בשלימות דשאר הקרבנות מצד שייכותו לפסח מצרים, שנוסף לכך שהי' לפני מתן תורה (לפני הדיבור), לא הקריבוהו ולא היו את דמו ע"ג המזבח במקום המיוחד להקרבת קרבנות.. ואילו הטענה "למה נגרע" בנוגע לזמן הגלות, היא: א. בנוגע לכל בני"ז, ב. בנוגע לכל הקרבנות, ג. וקרבנות בשלימות שהיו צריכים להקריב ע"ג המזבח בביהמ"ק שבארץ ישראל – היתכן שבמשך יותר מאלף ותשע מאות שנים לא יכולים כל בני ישראל להקריב קרבנות בבית המקדש ? ! ..

ועוד ועיקר ביציאת מצרים (פסח מצרים) היו כו"כ מבנ"י שלא רצו לצאת ממצרים, עד שפרעה הוצרך לשלחם ולגרשם ממצרים..משא"כ בגאולה העתידה לא יהי צורך ח"ו לגרש יהודי מהגלות, כיון שזועק מצד עצמו "למה גרע !".

.. עצם העובדה שבנ"י נמצאים בגלות שאינם יכולים להקריב קרבנות ("לכלתי הקריב את קרבן ה'") הו"ע של קרבן ועד לקרבן שאין למעלה ממנו :

קרבן ("אדם כי יקריב מכם קרבן לה'") ענינו מסירת נפש. ואין לך מסירת נפש גדולה מזה שיהודי "מניח" שהקב"ה ישאיר אותו בגלות..

יכול היה יהודי לבלבל את כל סדר ההשתלשלות כדי למנוע שבנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו (כאו"א מישאל) יהי בגלות !

היתכן – הי' יכול יהודי לטעון – שהקב"ה משאיר אותו בגלות, ובפרט בגלות ארוך, אלף שנים, ועד קרוב לאלפיים שנה, וגלות קשה, ככל קשיי הגלות שהיו – לא עלינו – בדורות שלפני זה, ועד לדור האחרון שלפני דורנו זה, וגם בדורנו זה שבחסדי ה' נמצאים במלכות של חסד, שעושה טובות גדולות לבנ"י שיוכלו ללמד תורה ולקיים מצוות מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, ומתוך הרחבה, "המקיים את התורה מעושר" - ה"ו סוכ"ס מעמד ומצב של גלות.

וזהו המעלה הכי גדולה עד למסירת נפש הכי גדולה, שיכולה להיות אצל בנ"י – שלא התערבו בבעלותו של הקב"ה.. אע"פ שבגלל זה הפסידו רח"ל את כל הענינים שהיו יכולים להיות אצלם במשך יותר מאלף תשע מאות שנות הגלות !

ואף שבדאי ישלים הקב"ה את כל הענינים שהחסירו בזמן הגלות, ועד לשלימות כזו שבנ"י יאמרו "אודך ה'", שידו להקב"ה על הגלות, הרי בהודאה עצמה מדגישים ואומרים "אודך ה' כי אנפת בי", שעניני הגלות הם בבחינת "אנפת".

(משיחת ט"ו אייר התנש"א)

■ מה עוד יוכלני לעשות כדי שכל בני ישראל ירעישו ויצעקו באמת

... על פי האמור לעיל על דרך הדגשת עניני הגאולה (ובמיוחד) בזמן הזה – מתעוררת תמיהה הכי גדולה: היתכן שמבלי הבט על כל הענינים – עדיין לא פעול ביאת משיח צדקנו בפועל ממש ! ..? דבר שאינו מובן כלל וכלל !

ותמיהה נוספת – שמתאספים עשרה (וכמה וכמה עשיריות) מישראל ביחד, ובזמן זכאי בנוגע להגאולה, ואף על פי כן, אינם מרעישים לפעול ביאת משיח תיכף ומיד, ולא מופרך אצלם, רחמנא ליצלן, שמשיח לא יבוא בלילה זה, וגם מחר לא יבוא משיח צדקנו, וגם מחרתיים לא יבוא משיח צדקנו, רחמנא ליצלן ! !

גם כשצועקים עד מתי – ה"ז מפני הצווי כו', ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בודאי ובודאי שמשיח כבר הי' בא.

מה עוד יוכלני לעשות כדי שכל בני ישראל ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחר שכל מה שנעשה עד עתה, לא הועיל, והראי'ה, שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר – בגלות פנימי בענייני עבודת השם.

הדבר היחידי שיכולני לעשות – למסור העניין אליכם: עשו כל אשר ביכולתכם – עניינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון – להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש !

ויהי רצון שסוף-כל-סוף ימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקדוש ברוך-הוא, ובודאי יפעלו אצל הקדוש ברוך-הוא – כמו שכתוב "כי עם קשה עורף הוא" (למעליותא, ולכן) וסלחת לעווננו ולחטאתנו ונחלתנו" – להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש... ויה"ר שימצא מכם אחד, שנים שלשה, שיטכסו עצה מה לעשות וכיצד לעשות, ועוד והוא העיקר – שיפעלו שתהי' הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, תיכף ומיד ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(משיחת כ"ח ניסן התנש"א. מוגה.)

■ זעקה על הגלות בלשונו של דוד המלך – עד מתי

.. הנהגה זו לצעוק דאלאי גלות (די לגלות), ווי וואנט משיח נאו (אנו רוצים משיח עכשיו), וכיו"ב – אינה חידוש שנתחדש בשנים האחרונות בארצות הברית, שכן ישנם ריבוי פסוקים בתנ"ך שתוכנם – טענת בני"י שאינם מסוגלים לסבול עוד את קושי הגלות. ולדוגמא – הפסוק בזכריה: "עד מתי אתה לא תרחם את ירושלים ואת ערי יהודה אשר זעמת", ומובן שכאשר אומרים "עד מתי", הרי פירוש הדברים – שלא מסוגלים להתמין עוד...

וכמו"כ ישנם כו"כ פסוקים בספר תהילים, מגילת איכה, וכיו"ב, שתוכנם – כנ"ל – טענת וזעקת בני"י על שאינם יכולים לסבול עוד את ענין הגלות... וכל הענין

ד"תיקון חצות" תוכנו – להצטער ולהתאבל על כללות ענין הגלות, כמודגש ומבואר בארוכה בכל הפסוקים והפיוטים שאומרים ב"תיקון חצות". וביניהם – ביטויים רבים בתוכן האמור לעיל, שבנ"י אינם מסוגלים לסבול עוד את צער הגלות !

.. ומנבואת זכרי' (נזכרה לפנ"ז באריכות בהתוועדות) שתוכנה – הקצף של הקב"ה על העובדה ש"כל הארץ יושבת ושוקטת" הגוים השאננים – מובן, עד כמה מופרך רגש של שאננות ביחס לענין הגלות – אפילו אצל גוים. ועאכ"כ – אצל בנ"י. ולכן, צריכים בנ"י לבקש ולצעוק בכל עת שאינם יכולים לסבול עוד את הגלות – דאלאי גלות !

אין כל נפק"מ באיזו שפה מביעים תוכן זה – ברוסית, באידיש או בלשון הקודש. אדרבה – שיבחר להביע תוכן זה בלשונו של דוד המלך, דוד מלכא משיחא, בספר תהילים – "עד מתי" וכיו"ב.

(משיחת ש"פ משפטים תשד"מ)

■ "וויפל איז א שיעור אז בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה זאל זיך וואלגערן אין גלות"

"גם ציפור מצאה בית ודרור קן לה.. ולעומת זה בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה – אין לו לא "בית" ולא "קן", לא דית קבע ואפילו לא דירת עראי. אלא נע ונד ומיטלטל ("וואלגערט זיך") בגלות, בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, עד לחושך כפול ומכופל דמצב הגלות !

ומכיון שכן נשאלת השאלה והזעקה: "עד מתי", "וויפל איז א שיעור אז בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה זאל זיך וואלגערן אין גלות"? ..! (כמה הוא השיעור שבנו יחידו של ממ"ה הקב"ה יתגלגל בגלות?) וכאמור "גם ציפור מצאה בית ודרור קן לה", ואילו בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה..

(משיחת ש"פ פרה תשמ"ז)

■ עקשנות מוזרה שאין זועקים עד מתי!

הסיבה היחידה לכך שעדין 'תקועים' אנו בגלות, היא – עקשנות מוזרה של יהודים, אשר, מאיזה סיבה שונה ומשונה אינם רוצים לצעוק "עד מתי"..

עקשנות זו – אינה מובנת כלל, שכן, גם מי שמדמה לעצמו ש"טוב לו בגלות", מאמין אף הוא באמונה פשוטה שלאחרי הגאולה יהי' לו עוד יותר טוב, וא"כ בשביל זה לבד יש לו לצעוק "עד מתי"!.

(משיחת ש"פ מצורע תשמ"ו)

■ כבר עייפים מלחפש ולבקש..

לאחרונה נוצר מצב של העדר השמחה אצל כו"כ מבנ"י – עייפים מגלות ומלחכות למשיח!, והטענה צודקת – עד מתי? ! ענין הגלות אכן נמשלה לאבא שמתחבא מבנו כדי שתשוקת הבן אליו תתגבר ויחפש אותו, ועי"ז מתענג האבא ביותר, אבל קורה מצב שה"בן" מתייאש ומפסיק לחפש את ה"אבא".. מפסיק לחשוב על ה'. ואז מתחילה גלות אמיתית! ובאמת הטענה היא על ה' - עד מתי? ! מה יכול הבן לעשות כש"תוקעים" אותו בחושך כפול ומכופל? ! .. איך אפשר לתבוע ממנו שיחפש ויחפש? ! ... הרי "כלו כל הקצין"! ואין לך יהודי שלא הרהר בתשובה וכו'..., איזה טענה יכול להיות ל"בשר-דם" כאשר הדבר בלתי-אפשרי? ! ... כיון שנוצר מצב של העדר השמחה יש להוסיף בדברים המשמחים ועשיית התועדויות.

(משיחת ט"ו בשבט תשל"ט)

■ הדיוק בתיבת "וואנט" בההכרזה "זוי וואנט משיח נאו"

נוסח באנגלית בו בחרו ילדי ישראל לשיר ולהכריז שרוצים משיח עכשיו הוא: "זוי וואַנט משיח נאו". ובהקדמה: ישנם כמה סוגי רצונות: 1) מי ש"יש לו כל" ולא חסר לו דבר אבל "רוצה" יותר - "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים" וכן הלאה. 2) רצון ל"חמישים איש רצים לפניו" ועבורו זה "מחסירו אשר יחסר לו". אבל זה לא חסרון אמיתי. 3) רצון כזה שמרגיש שהדבר חסר לו באמת. המילה "וואַנט" מבטא לא סתם רצון אלא שהדבר חסר לו. ועד"ז צ"ל הרצון לביאת המשיח: ביאת המשיח צ"ל אצלו ענין שחסר! לא כאלו ש"רוצים" ו"מחכים למשיח", אבל כענין נוסף, ו"ח"ו" לעשות משהו לזה או לדבר עם אחרים אודות ביאת המשיח! ... וזהו מה שהילדים בחרו בהשג"פ וכוונו אל האמת ומכריזים בקול רם "זוי וואַנט משיח נאו" - זה חסר לנו בדיוק כמו חסרון בלחם ומים! ו"אבינו שבשמים" שומע את זה - וזה גופא מזרז את ביאת המשיח.

(משיחת זאת חנוכה תשמ"א)

■ הטעם שמעלימים את מעלת הגלות

בנוסח ה"יהי רצון" שלאחרי חיבוט ערבה בהושע"ר נאמר שפעולה זו "ממתקת את הגבורות". שעי"ז דוקא נפעל עילוי גדול ביותר - תגבורת החסדים, ועד שלעת"ל יאמרו "אודך ה' כי אנפת ביי" כי יראו את גדל העילוי שנפעל ע"י ירידה בגלות. אלא שעדיין נשארת השאלה הרי הקב"ה הוא "כל-יכול", והי' יכול לתת את כל ה"שטורעם" שלעת"ל בלי גדל הירידה של הגבורות דגלות? ! והרי אין שום מקום בשכל לשם מה צריכים את כל ה"מאטערניש" דשכינתא בגלותא, משיח בגלותא, כאו"א מישראל בגלותא במשך למעלה מ-1900 שנה!!! (שלכן נאמר ע"ז הלשון "אודך ה' כי אנפת ביי" - לשון של אמונה ולא הבנה), והטעם היחיד שי"ל למה באמת העלים ה' את התועלת מענין הגלות מהבנתנו, כי רצונו ית' שיהודי יבקש ויצעק באמיתיות "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח.. לישועתך קוינו כל היום", ואם הי' איזה מקום בשכל לענין הגלות אי אפשר לצעוק כך באמיתיות. אבל ביחד עם כל זה יש להיות בשמחה גדולה ביותר ובאמת, ובפרט בהושע"ר - סיום וחותרם דשמחת ביה"ש, ועי"ז ימהרו את פריצת גדרי הגלות וביאת משיח צדקנו!

(משיחת הושענא רבא תשד"מ)

■ עד מתי מתוך שמחה

ישנם הטוענים שצריכים אמנם לצעוק "עד מתי" אבל אעפ"כ, מכיון שנמצאים ביום השבת ש"אין עצב בו", ואדרבה: וקראת לשבת עונג – אין מקום לצעוק "עד מתי, שהרי צעקה זו קשורה עם הצער על הגלות!

על כך אומרים להם – אדרבה, תצעקו "עד מתי" מתוך שמחה!

ובמכ"ש וק"ו! אם כל ענין של תורה ומצוותי' צריך להיות מתוך שמחה, הרי עאכו"כ שבנוגע למצוה רמה ונשאה כהיציאה מהגלות, יציאת כל בני' והשכינה מהגלות – בודאי ובודאי שצריכה להיות מתוך שמחה הכי גדולה! ומכיון שכן, תצעק דאלאי גלות מתוך שטורעם ושמחה גדולה!

לאחרי שבת אקבל בודאי "בריוולעך" שתוכנם, שמכיון שסוכ"ס ישנה ההגלה דנשמה וגוף, צריכים לשמור על הבריאות.. ובכן מוותר הנני על כל ענינים אלו.. הדבר היחיד שנוגע הוא – שצריכים לצאת מהגלות. ולכן מכריזים עוד הפעם: "אידן גייט ארויס פון גלות". (= יהודים צאו מהגלות).

יש לכם שאלות וקושיות – תשאירו אותן בגלות, או שתקחו אתכם גם את השאלות והקושיות, ותשבי יתרץ קושיות ואיבעיות, ובכל אופן העיקר הוא – "גייט ארויס פון גלות".

(משיחת ש"פ בשלח תשמ"ו)

■ הקב"ה מוחל

האמור בדברי חז"ל אודות דברי הקב"ה למשה "רב לך", "שלא יאמרו הרב כמה קשה והתלמיד כמה סרבן ומפציר" – מובן וגם פשוט, שענין זה נאמר רק בנוגע לתפילתו על הכניסה לארץ ;

משא"כ בנוגע לתפילה ובקשה על הגאולה – הרי אדרבה: רצונו של הקב"ה שכנ"י יבקשו ויתחננו ויפצירו אודות ענין הגאולה, ובלשון הכתוב: "עד מתי!" "אלקים אל תחרש ואל תשקוט א-ל !

.. בנוגע לתפילה ובקשה על הגאולה – מוחל ומוותר הקב"ה על כך שיאמרו "הרב כמה קשה והתלמיד כמה סרבן ומפציר", וכל זה כדי שע"י ריבוי התפילות והבקשות יפעלו בני"י את הגאולה.

(משיחת ש"פ אחו"ק תשמ"ה)

יחידות לידידי קרן לפיתוח מחנה ישראל

סקירה מרתקת על ה'קרן לפיתוח מחנה ישראל' ובמרכזה – ה'יחידות' המפורסמת לחברי הקרן – "היחידות לגברים". הסקירה נערכה ע"י חבר המערכת, ומובאת בקשר ל'עשרת ימי תשובה' בהם הייתה נערכת ה'יחידות לגברים'.

הסקירה מלווה בכתבי יד קודש ובתצלומים נדירים

קרן לפיתוח מחנה ישראל

מחנה ישראל הינו ארגון שהקים הרבי הריי"צ בשנת תש"ג. מטרתו של הארגון, כפי שהגדירו הרבי, הוא:

"להשפיע, ע"י הנהגתם של חברי ומעשיהם, על חיזוק היהדות וקיום התורה והמצוות המעשיות; לעורר לבות בני ישראל ולקרבתם לתשובה, תורה ומעשים טובים. לפרסם האמת, אשר, "לאלתר לתשובה – לאלתר לגאולה שלמה ע"י משיח צדקנו".

הלוגו של 'מחנה ישראל'

עם השנים, התפתחו פעולות הארגון לממדים עולמיים, כאשר השלוחים ברחבי תבל נוטלים, בעבודתם השוטפת, חלק פעיל ועיקרי בתוכניות ומבצעי הארגון, באופנים ובצורות כאלו או אחרות.

בשנת תשמ"ד החליטו מספר שלוחים להקים את ה"קרן לפיתוח מחנה ישראל" – קרן שתמנף את מפעל השלוחים ותהווה זרוע של 'מחנה ישראל'. הקרן הורכבה מתורמי השלוחים ברחבי העולם, שעם הצטרפותם לקרן החלו לתרום, מלבד לתרומותיהם לשליח שבאזור מגוריהם עמו עמדו בקשר, גם למרכז – 'מחנה

ישראל', ובכך הפכו לשותפים לפעילות כל השלוחים ברחבי העולם.

בין מייסדי הקרן ניתן למצוא את השלוחים: ר' בערל שמטוב מדטרויט, ר' משה הרסון מניו ג'רזי, ר' שמחה זירקינד מקנדה, ר' שמואל קפלן ממרילנד, ור' ישראל שמוטקיין מוויסקונסין.

המזכיר הרב חיים יהודה קרינסקי שי', הוא שהציע את רעיון יסוד הקרן בפני הרבי והרבי קיבל את הרעיון בחום.

הפרסום והרעש שאפף קרן זו, מה שהביא אותה למודעות כל חסיד, היא ללא ספק ה"יחידות לגבירים" המפורסמת שיתקיימה במיוחד עבור חברי-הקרן פעמיים בשנה, בחודש תשרי ובחודש ניסן – עליה נתמקד בסקירה זו.

מטרת הקרן

במסמך שלפנינו מסביר הרבי את חיוניותה של הקמת הקרן, ואת דרכי פעולותיה. ככל הנראה, הרבי כתב זאת כתוכן לעלון המסביר את עניינה של הקרן.

פענוח הכתי"ק:

פתיחה – לאחרונה נתגדלה רשת בתי הב"ד ליובאוויטש, והן בכמות והן באיכות – בפרט בארצה"ב ובאה"ק, במספר הבתים ובהרחבת פעולותיהן.

הרחבת הפעולות דרשה, בכמה מקומות בניית בתים קבועים, או הרחבה גדולה דבנינים הקיימים.

באו כו"כ – שמבקשים לפתוח בתי הב"ד בעירם, כ"ז הגדיל תקציב הדרוש להנ"ל וביותר.

כמו-כן ישנם רבים שרוצים לפתוח בתי חב"ד בעירם, ולא עושים כן מחוסר תקציב.

ב. אף בתי חב"ד הקיימים הרחיבו פעילותם ופתחו בניינים חדשים וכדו', והצורך בתקציב גבר.

ג. אף בתי חב"ד שמקבלים תמיכה מהארגונים הקיימים במקום מגוריהם – אין זה מספיק, בפרט שלא כל הבתי חב"ד מקבלים תמיכה כזו.

לכן, התעורר צורך לפתיחת קרן כזו.

הקרן יוצאת לדרך

זמן קצר אחרי יוזמת הקרן, היא יצאה לדרך. קבוצה גדולה של תומכי שלוחים התגבשה והיותה את חברי הקרן, כאשר רבים מהשלוחים משתדלים לצרף את ה'בעלי-בתי' שבעירם לקרן החדשה.

בשנה הראשונה מנתה הקרן כמה עשרות חברים, ומשנה לשנה התרבו חברים, עד שכללה כמאתיים וחמישים חברים.

הרבי התעניין מאד בפיתוחה של הקרן, ועם השנים התרבו המענות החיוביים, דבר שהמריץ את ראשי הקרן לפעול.

כאמור, מכל רחבי תבל נקבצו ובאו גבירים והצטרפו לקרן. אילי הון מפורסמים מכל רחבי תבל חברו לקרן ששגשה מיום ליום. משרד השלוחים, פעל על השלוחים לצרף עוד ועוד גבירים לקרן.

ובפרט שגם שאר פעולות השלוחים שי נתגדלה (בתי ספר, ביקור בבתים, וכמובן – המבצעים) עליהם למצוא סכומים גדולים יותר לשאר הפעולות ואין ביכולתם להוסיף בתקציב.

העזר בתי חב"ד מארגונים המקומיים – לא בכ"מ נמצא הוא, ובשום מקום אינו מספיק כנ"ל.

לכן ההכרח ודרישת השעה לפנות לידידים שהדבר קרוב לליבם שיתארגנו בכדי להמציא התקציבים הנ"ל לבתי חב"ד.

התכנית – ארגון קבוצה כהנ"ל, שכבר אורגנה ע"י ידידים מסורים באם ימצאו לנכון – ידונו המארגנים ארגון woman's division (= חטיבת נשים(?)), כנהוג בכמה ארגונים.

בהפעולות שנתוספו – עזר בעצות חינוך הבנים/בנות, שלום בית וכיו"ב – לכן באה הצעה, שבאופן סמלי, ישתתפו גם ילדי משפחותיהם בהממון שיאספו.

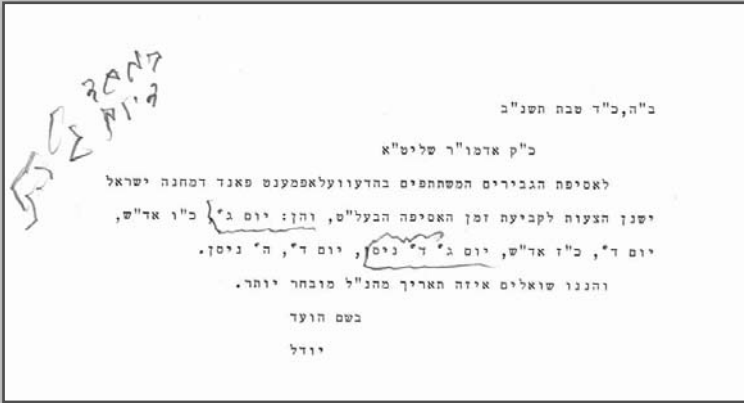
מובן שכיון שהשלוחים הוכרחו לארגן מגביות מקומיות ונהוג זה בכ"מ (ותועלת גדולה עי"ז בעבודתם, כי עי"ז יש להם קשר תמידי עם אנשי המקום גם רוחני וגם עם העסקנים המקומיים – נוסף על העזר הכספי), לכן יש לארגן הנ"ל באופן שלא להכפיל (היינו שלא לעשות אפילו בביהכנ"ס וכיו"ב – כ"א ע"י פני' לידידים אישיים וכיו"ב).

בהשם כדאי להזכיר, שזהו ארגון יידי או עזורי התכנית בתי חב"ד ליובאוויטש – למען למנוע הכפלות כנ"ל (דמגביות השלוחים וכיו"ב), שלא לנגוע במגביות UJA וכיו"ב היינו:

חשיבותה של הקמת הקרן הוא משום:

א. כמות הבתי חב"ד גדלה בכמות – נפתחו בתי חב"ד חדשים הזקוקים לתקציב לקיומם הבסיסי.

הצעות לקביעת תאריך

הצעות לקביעת תאריך היחידות שהגיש הרחי"ק לרבי לקראת היחידות של ניסן תשנ"ב. הרבי הקיף בעיגול את ההצעות לקיומה בימי ג' וציון: "באחד יום דג' הנ"ל". לצערנו, כתוצאה מהמאורע דכ"ז אדר תשנ"ב, היחידות לא התקיימה.

הרבי היה מעורה בכל פרט ופרט בהכנות ליחידות, החל בקביעת התאריך בה היא תתקיים וכלה בסידור מערכת השעות של השיחות עם הגבירים.

קביעת התאריך בו תתקיים היחידות היתה די מורכבת. ביום ראשון בשבוע מתקיימת חלוקת הדולרים. סוף השבוע אף הוא אינו מתאים לכך, שכן הגבירים צריכים להספיק לחזור לבתיהם לשבת. וי תשרי חל בשבוע בו מתקיימת היחידות, ואף בו לא מתאפשר קיומה.

ארגון היחידות דרש מערכת ניהול מסועפת. כבר חודשים לפני היחידות היה צריך לדאוג לרישום הגבירים, שידול

מלבד הגבירים, סוג נוף של חברים בלט בעת היחידות: היו אלו חסידים מאנ"ש שרצו לזכות להיכנס עם משפחתם ליחידות השנתית, הללו התאמצו לחסוך מכספם, וזכו אף הם בזכות הנפלאה להשתתף ביחידות המיוחדת.

ההכנות ליחידות

פעמיים בשנה התקיימה היחידות. בתשרי, בעשרת ימי תשובה; ובניסן, בימים הסמוכים ל"א ניסן. בכל אחת מהיחידות היו מוזמנים בעלי-בתים אחרים, כך שכל גביר זכה ליחידות אחת בשנה.

שביבי הידות

שלוחים להזמין את ידידיהם, אסיפות שלוחים, תכנון האירוע וכו'.

בתקופה הראשונה של הקרן, ניהלו פעילות זאת השלוחים האחראים, אך עם הזמן, כשצמחה הפעילות, וגבירים נוספים הצטרפו לקרן, היה צורך בפיחת משרד שניהל את כל ענייני הקרן. על ניהול המשרד – שנפתח בתשמ"ח – הופקד הרב לוי זירקינד, בפיקוחו של הרב יהודה קרינסקי ובסיועו של הרב משה קוטלרסקי. בשנת תשמ"ט, עת יצא הרב זירקינד לשליחות בקליפורניה, פקד את מקומו הרב חיים גרינברג.

כאמור, עבודה רבה נעשתה קודם היחידות כדי שזו תתקיים כיהא. המשימה הראשונה היתה לקבוע את התאריך, באישור הרבי. לאחר מכן – רישום כל הגבירים המשתתפים ושדול השלוחים לצרף גבירים חדשים.

בנוסף לכך, היה צורך בשליחת הזמנות מכובדות לכל הגבירים (שאף ניסוחן עבר את הגהתו של הרבי) ודאגה לכל המצטרך בשעת היחידות. לדוגמה: בעת האירוע שקדם ליחידות (ראה להלן) חולק שי מיוחד – חוברת מיוחדת ומהודרת הסוקרת את פעילות חב"ד בעולם.

היחות

אך ההכנות הקדחתניות שקדמו לאירוע לא דמו ולו במקצת לארגון האירוע עצמו.

סדרו של יום היה כך:

בתחילה התקיימה ארוחת צהרים מפוארות באחד מאולמות ניו יורק, לרוב היה זה אולם 'אהלי תורה'. שם התקיימה

השיחות בין הרבי לגבירים היו ואישיות, כך שתוכנם לא מפורסם. בכל-זאת דלינו מיומני התמימים 'פנינים' משיחות הרבי עם הגבירים, כפי שנודע לאחר מכן מפייהם:

מיחות כ' אד"ש תשמ"ט

• אחד שביקש מאד"ש ברכה עבור איש פלוני שאל אד"ש אם הוא כתב את זה בפ"י, ומשנענה בלאו אמר אד"ש: תכתוב זאת ותעבירו למזכירות שלי.

• לזוג שביקשו ברכה עבור "תמים" מאוסטרליה שיש לו בעיות בעיניו, שאל אד"ש אם כתוב זאת בפ"י משאמרו שלא, ביקש אד"ש עט מהרלי"ג וכתב בעצמו על המעטפה, את השם וכו'.

• אחד אמר לאד"ש שיש לו 55 מליון דולר במניות, ואינו יודע איך לשחק עם זה. ושאל את אד"ש אם לצרף אליו שותף מסוים שהציעו לו, ולשותף יש יותר ידע בזה והידע שלו יכול להועיל. אד"ש ענה לו שאת המניות האלו והאלו (נקב בשמותם) ימכור, ועם השאר ישחק. הנ"ל אמר שהוא לא מאמין שיצליח למכור אותם, אז אד"ש אמר לו שבכל אופן לא יצרף אליו שותף.

• מר צייס אמר לאד"ש: אתה והקב"ה יודעים שהדבר הכי חשוב לי זה הרבי. יותר מהעסקים שלי והמשפחה שלי, וברך את אד"ש, ואד"ש ברכו.

<<

השולחנות הללו הוכנו בכדי שהשלוחים יוכלו לשבת עם הגבירים ובני משפחתם בשעות ההמתנה הארוכות ולשוחח עמם. בין שני החלקים הוצבו מחיצות.

מצידי בימת הרבי הוצבו שולחנות מכוסים במפות לבנות כשבתוכם חלל, זאת כדי ליצור שטח סטרילי למפגשי הגבירים עם הרבי, לתוך חלל זה לא הורשה איש להיכנס מלבד הגביר ששוחח עם הרבי.

בכדי לחוס על זמנו של הרבי הוצבו כיסאות מימין לרבי בשורה בה התקדם התור, למען יתחיל התור עם סיום השיחה. על הכיסאות ישבו הגבירים

תכנית מיוחדת, שהיוותה מעין גיבוש של 'משפחת' התורמים. מלבד הדוברים הקבועים, חברי המרכז ויו"ר הקרן ר' דוד צייס, בכל שנה הוזמן אורח מיוחד שישא את הנאום המרכזי.

כבר בשעות הבוקר, אחר תפילת שחרית התפנה הזאל מאנשים והחל לקבל צורה לקראת היחידות. 770 קורצף ושטיחים אדומים נפרסו על רצפתו, הזאל חולק לשנים, בחלקו האחורי הוצבה בימה מוגבהת לרבי ומולה הוקצו מקומות ישיבה לנשים וגברים, כששולחן מפריד ביניהם. בחלקו הקדמי של הזאל סודרו בפאר כיסאות ושולחנות עגולים שעליהם כיבוד.

ביום היחידות של ניסן תש"נ התפלל הרבי את תפילת שחרית בזאל הקטן, עקב סידור הזאל הגדול ליחידות. היה זה מאורע מעניין שכן הפעם הקודמת בה התפלל הרבי את תפילת שחרית בזאל הקטן היתה בפורים תשמ"ו!

שביבי יחידות

הראשונים בתור ומיד בסיום השיחה קופלו הכיסאות והחלו היחידויות.

בכניסה ליחידות קיבל כל אחד מהמשתתפים זוג אוזניות דרכו שמע תרגום משיחת הרבי – שפתחה את היחידות – בשפתו.

בתחילה התקיימו היחידויות בזאל הקטן, הרבי עמד ליד הקיר ושוחח עם כל גביר בקצרה, אך עם ריבוי הגבירים החל הסדר להתקיים למטה.

השיחה

בשנת תשמ"ט החל הסדר, שהרבי אומר שיחה בפני כל המשתתפים יחד בתחילת היחידות, ורק אח"כ עברו לפניו ליחידות זה אחר זה. (אמנם, גם לפניו (ארע ש) דיבר הרבי לפני כל המשתתפים, אך היו אלו מילים ספורות (באנגלית) בסיומה של היחידות). נוהג זה באתערותא דלעילא. הרבי עצמו החליט על אמירת השיחה. מני אז הוקבע הסדר שהיחידות נפתחת בשיחה כללית, ולאחר מכן מתחילות הפגישות עם הרבי.

תוכן השיחות נסוב בד"כ על הדגשת ניצול כל היכולות והאפשרויות שניתנות ע"י הקב"ה לעשייה, ובפרט בענייני עזרה ותיקון העולם, בסביבה הפרטית ואף הכללית, עולמית.

פעמים רבות הביא הרבי, בעת דיבורו, מושגים מעולם העסקים (כשאת חלק מהם ביטא הרבי באנגלית) מהם ניתן להפיק הוראה בעבודת ה'.

» • לא' ששאל אם לנסוע לעסק זה וזה, ענה אד"ש שכדאי, אלא שיתיעץ עם זוגתו אם לנסוע לפני פסח או אחרי. הגביר הגיב: אה, לומר לאשתי שהרבי מסכים, והוסיף אד"ש: כן, אבל תגיד שאמרתי לך להתיעץ איתה אם לנסוע לפני פסח או אחרי פסח.

• לאשה שהגישה את ידה לאד"ש, הרים אד"ש את ידו בחיוך ואמר: כבר נתתי (את ידו הק') לבעלך בשבילך...

• אחד סיפר לאד"ש שבעבר היה ביחידות כזו, והרבי בירכו לרפוי"ש עקב ה"מחלה הידועה" שנחלה בה ל"ע, ואכן זה עבר, ועכשיו זה שוב חזר ומבקש שוב את ברכת אד"ש. ואד"ש השיבו שכשם שבפעם שעברה חיכה וזה עבר כך יהיה גם הפעם.

• לא' ששאל אם להכנס לעסק מסויים, השיב אד"ש בשלילה. והטעים שזהו משום שיש מאחורי זה עסק שחור.

• א' סיפר לאד"ש שבפעם שעברה שהי' ביחידות סיפר לאד"ש אודות גניבה שנגנבה ממנו. ואד"ש הפנה אותו לכמה מקליפורניה שעל ידם אכן הצליח למצוא את הגנב, והוסיף שגם עכשיו נגנבה ממנו גניבה, ומבקש מאד"ש שיוודעו מי הגנב. ואד"ש השיב שזה אותו גנב שגנבו פעם שעברה, הלה הגיב שזה לא מסתבר מפני וכו', ואד"ש השיבו שמי"מ כך הוא חושב (שזה אותו גנב).

«

כמו"כ, בדרך כלל קישר הרבי את דבריו לענייני דיומא ובפרא לפרשת השבוע. בסיום השיחות היה הרבי מברכם.

שיחות מכל השנים

ח' תשרי תשמ"ט

בשנה זו – שנת הבנין, דיבר הרבי על כך שהגברים צריכים לרכוש בנינים.

לאחר שדיבר הרבי כמה דקות באנגלית, אמר הרבי:

"לאחרי הדיבור בשפת האנגלית, הנה, מכיון שנפגשו יחד הרבה שנים, אני מאמין שיהי לכבוד לכם שאני יעריך את כאו"א מכס כפי שאתם באמת, ואדבר אתכם בשפת האידיש. שפה הקרובה למשפחתכם, שפת ה'מאמע לשון' שלכם. וזה יהווה התחלה טובה, שלא רק שלא תתביישו בשפה זו, אלא אדרבא, תשתמשו בה בחיי היום יום. ותשפיעו על משפחתכם, ילדיכם ונכדיכם, שגם הם ינהגו כך. . . ולכן, לאחר ההתחלה בשפת האנגלית, אמשך את הדיבור בשפת האידיש".

"הנני מאפשר לעצמי – התבטא הרבי – כידיד ותיק שנפגש איתכם פעמים רבות – להציע בפניכם תוכנית עבודה מיוחדת לשנה זו, ובתקווה שתמלאו אותה

בתכלית השלימות, ואז תוכיחו שאני לא 'ידיד זקן' אלא 'ידיד צעיר' בעל רעיונות והצעות צעירים. (ובמיוחד שאינני כה זקן כפי שכתוב בדרכון...)

השלוחים עצמם עסוקים מאד בהפצת היהדות והמעיינות, כך שאין להם זמן לרכוש בנינים חדשים. מה גם, שהשלוחים הם 'ישיבה בחורים', בטלנים... שאינם מבינים כדבעי בענייני קניית בנינים.

ולכן נכון שאתם, כסוחרים מצליחים, בעלי נסיון רב בעשיית כסף וניצולו באופן הכי טוב – תתעסקו ברכישת בנינים".

כ' אד"ש תשמ"ט

בעת השיחה לשלוחים אמר:

"יקויים אצל כאו"א מכס הענין ד'שליח עושה שליח", עד מאה שלוחים. ויה"ר שעבודת השליחות תמהר ותזרז עוד יותר שהקב"ה ישלח את כל בני"מ מהגלות ומחוץ לארץ אל הגאולה האמיתית והשלימה בארצנו הקדושה. ושם – בארצנו הקדושה – ממשכים בהכנות לחג הפסח כשר ושמח".

ד' תשרי תש"נ

כשדיבר הרבי על מעלתו של היום ועל כך שהוא אי מעשרת ימי תשובה, אמר:

"וכשמדברים עם אנשי עסקים, אין צורך להסביר שישנם זמנים מסויימים בשנה שמוצלחים יותר לענייני מסחר ודוקא באותם

אדבר איתכם בשפת האידיש, שפת ה'מאמע לשון' שלכם

השלוחים הם 'ישיבה בחורים' בטלנים... ע"כ אתם תתעסקו ברכישת בנינים

יקויים אצל כאו"א מכס הענין ד'שליח עושה שליח"

שביבי הידות

ימים מתאספים ומשיגים את הסחורות המתאימות וכו' וכן בשאר ענינים – ישנם ימים מיוחדים שמסוגלים ומתאימים לפעולות שונות.

ומזה מובן גם בעניני התורה. שכן, כל הענינים שבעולם מקורם בתורה שניתנה מבורא העולם, ובנדו"ד – מזה שזמן מסויים הוא זמן מסוגל בהתאם להוראות התורה, בא ונשתלשל שגם בעניני העולם ישנה מעלה לזמן זה, ובנוגע לפועל – ל פני שיהודי הולך לעשות איזו פעולה בעניני העולם יש עליו ציווי (שהוא גם נתינת כח) לבדוק מה התורה אומרת על פעולה זו, ועליו לבחון האם זהו דבר טוב עבורו בלבד או שיש בזה גם תועלת לציבור, כלומר, לאנשים רבים בסביבתו ועד לכל עם ישראל, ורק לאחר בדיקה ובחינה זו הוא מחליט מה לעשות. וממילא – ההחלטה תהי' בברכה ובהצלחה מיוחדת מאת הקב"ה.

ועד"ז בנוגע לזמן שבו עושים את הפעולה - שיש מעלות מיוחדות בזמנים מסויים, ואחד מהם הוא היום השלישי בשבוע, אשר בו בחר הקב"ה (מאי זה טעם שיהי') שכל רגע שבו יהי' זמן מיוחד - "טוב לשמים וטוב לבריות".

כ"ג אדר תש"נ

במהלך היחידות, התייחס הרבי, בין הדברים לשם הקרן "קרן לפיתוח מחנה ישראל":

. . . הכוונה של כינוס זה בקשר ל"דעוועלפמענט פאנד" (הקרן לפיתוח), שהרי עצם הביטוי "פיתוח" מדגיש שהדבר כבר קיים אלא שיתכן שעדיין איננו מפותח מספיק ולא הוציאו ממנו

» • עבר זוג שהציג לפני אד"ש את בנם היחיד, וביקשו ברכה עבור ילד נוסף ואז יוסיפו עוד בנתינת צדקה. אד"ש שאל את הילד אם הוא רוצה אח או אחות, והילד השיב אח ואחות (לא ידוע לי ההמשך).

• לא' שאמר שיש לו בן שרוצה להתחתן עם גויה ר"ל, והוא לא הצליח להשפיע עליו, ענה אד"ש: תגיד לו בשמי שמוכרים לי עשרות סיפורים שהתחנתו (נשואי תערובת) והיו צרות ובעיות רבות...

• לא' שאמר לאד"ש שתרם רבע מליון דולר לצא"ח באה"ק שאל הרבי בחיוך: אתה חושב שאני מתפעל מזה?

כ"ג אדר תש"נ

• לא' שאמר שיש לו כאבי ראש חזקים, אמר לו כ"ק אד"ש שיאכל ג' סעודות כל יום בזמן. והוסיף, הגם שחסידים (ליבואוויטש) לא מקפידים בזה, אעפ"כ תעשה זאת.

• לא' שאמר שמניח תפילים ומתפלל ובכ"ז הוא לא מרגיש 'קרוב' להקב"ה. אמר לו כ"ק אד"ש שיאמר כל עיום את הפרק תהילים שלו (לפי גילו).

• כשנגשו משסחה מאנ"ש עם כה ילדים חילק כ"ק אד"ש לכ"א מהם מטבע של 5 סענט, וביק שמהמזכיר שיתן לו מטבעות נוספות כדי שיחלק לכולם. לא' מהם יש בקרוב בר-מצוה.

«

את התועלת הדרושה. ולכן, כאשר עוסקים ב"פיתוח", בהכרח שאין להסתפק בפיתוח חלקי, אלא הפיתוח צ"ל בתכלית השלימות דוקא, כדי להרויח את כל התועלת האפשרית.

והדגשה מיוחדת בזה בנוגע למשתתפים בכינוס זה - אנשים שהצליחו בענייני פרנסה ועשו זאת ע"י התעסקות מתוך יגיעה, שהרי הם עצמם מהוים דוגמא והוכחה לניצול האפשרויות שניתנו להם במלוא המידה האפשרית, כיון

שההשתדלות שלהם לא היתה רק כמי שממלא חוב המוטל עליו, אלא השתדלו והתאמצו שפעולותיהם יהיו בתכלית השלימות ויניבו פירות במלוא המידה האפשרית.

ז' תשרי תשנ"א

במהלך השיחה אמר הרבי לבעלי-בתי: כמה הוראות בנוגע לאופן מסחרם עפ"י תורה:

ובזה ישנם כמה הוראות ופרטים: (א) לכל לראש - בנוגע לעצם העסק במסחר: באופן שבו מייסדים ומנהלים עסק (זבולון) אין הוא סומך על ההבנה והערכה שלו בלבד (כיון שאדם קרוב אצל עצמו, ויכול לטעות בזה), אלא הוא מייסד את הנהגתו על הוראות התורה (יששכר), ואם יש לו שאלה וספק - שואל אצל רב. בכל

עצם הביטוי "פיתוח" מדגיש שהדבר כבר קיים אלא שיתכן שעדיין אינו מפותח

שכא"א מאיתנו יהי "שליח" לבשר לעצמו, בני ביתו ולכל היהודים בסביבתו, ש"הנה זה בא",

הכבוד שניתן לעשירים הוא מפני שרואים שהקב"ה כיבדם

דבר שהוא עושה בעסקיו מחפש הוא מה אומרת התורה על כך, אם זה מתאים לגמרי עם הוראות התורה.

ולדוגמא: הוא מוודא שצמיחת עסקיו לא תהיי באופן של השגת גבול ח"י, או היפך היושר ח"י, ואדרבה - באופן דלפנים משורת הדין, כציווי התורה: "ועשית הישר והטוב בעיני ה'", עד באופן שהטוב (בעיני ה') הוא ישר גם בעיני האדם: אין הוא מסתמך רק על כך שהנהגתו היא "טוב בעיני ה'" (שבזה יכול הוא לטעות), אלא

שגם אנשים אחרים רואים שזוהי הנהגה טובה וישרה".

(ב) נוסף על זה שהנהגת המסחר צריכה להיות ע"פ הוראות "יששכר" - צריך "זבולון" גם להשתתף בעניינם ד"יששכר", ע"י שמנצל חלק מכספו, מהריוח שהוא מרויח, לתמוך במוסדות תורה ("יששכר"), הן מוסדות של תינוקות של בית רבן, והן מוסדות של מבוגרים - ישיבות, בתי כנסיות, בתי מדרשות וכו'.

(ג) סוחר צריך להקדיש חלק מזמנו בכל יום - ללמוד תורה ("יששכר"), ועאכו"כ כאשר מגיע יום שבו הוא חופשי מעסקיו (ובפרט שבת, יום טוב, ראש השנה וכו') - ה"ה מנצל את הזמן החופשי להוספה בזמן לימוד התורה;

בעת השיחה השלוחים אמר:

שביבי הידות

ויהי"ר והוא העיקר — שכאו"א מאיתנו יהי "שליח" לבשר לעצמו, בני ביתו ולכל היהודים בסביבתו, ש"הנה זה בא", "הנה אלקינו זה גוי זה הי קוינו לוי" (ב"פ זה), והנה דוד מלכא משיחא, ושאליהו הנביא כבר הי יום לפניו בטבריא ובישר אודות ביאת משיח צדקנו. ויש לומר, שכיון שמשיח יכול לבוא, בכל יום, "אחכה לו בכל יום שיבוא" ואליהו הנביא צריך לבשר ביום שלפניו אודות ביאת המשיח — בא אליהו הנביא לטבריא בפועל ממש כל יום ומבשר אודות ביאת המשיח (במיוחד) לאלו שעומדים במעמד ומצב ד "אחכה לו בכל יום שיבוא" — גם אלו שאין אומרים זאת בדיבור (כמנהג חב"ד) אלא חושבים ע"ז, ובפרט כשאומרים במזמור תהלים הידוע "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתי".

כ"ו אדר תשנ"א

"היהודים שנמצאים כאן נתברכו ע"י הקב"ה בעשירות, ועד לברכת עשירות באופן שלמעלה מהטבע. עובדה זו כשלעצמה מדגישה את הכבוד ("יקר") שראויים אלו — כמסופר בגמרא ש"רבי מכבד עשירים".

וההסברה בזה — דלכאור' תמוה: רבינו הקדוש, שסידר את ששה סדרי משנה, תופס מקום אצלו האם פלוני הוא עשיר או בינוני וכיוצא בזה. התמיהה מתחזקת בשעה שרואים שרבי היה עשיר מופלג, שהיה נשיא בן נשיא והיתה לו גם העשירות של אביו וגם מה שנוסף לו בעצמו ומה ראה לכבד עשירים? אלא, הכבוד שניתן לעשירים הוא מפני שרואים שהקב"ה כיבדם, להיותם ראויים לכך.

» כ"ק אד"ש התעניין מתי יהי בר-המצווה. וכשאמרו שזה ביום חמישי, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שעד יום חמישי הוא יכול להספיק לחזוק פרק תניא.

• לאי אמר שיקפיד לאכול רק חלב ישראל.

• לאי שסיפר שאביו הי גר בגרוזי, הי במאסר וחסידיים פדו אותו ובזכות זה הוא נמצא פה היום. אמר כ"ק אד"ש: "בי"ה, היום לא צריך להגיע לקומניסטים".

• לאי אמר שיתן עשר אחוז מרכושו לצדקה.

• לאי מאוסטרוליא ששאל האם להשקיע ב"הב' ענה כ"ק אד"ש בחיוב, והוסיף, שההרים באוסטרליא מלאים בזהב.

• אי ביקש ברכה עבוד אי מבני משפחתו שיש לו מחלה מסוימת באוזן. כ"ק אד"ש: מעולדה לא שמעתי שיש מחלה כזו באוזן.

כ"ו אד"ש תשנ"א

• אי מהעוברים שאל אם לבצע ניתול אחר הפסח. כ"ק אד"ש ענה לו שנהוג שאין מבצעים ניתוח בימי ספירת-העומר, ואם יוכל לעשותו לפני הפסח באופן שלא יפריע לשמחת החג שיעשה זאת, ואם לאו — שידחה זאת לאחר ימי ספירת-העומר.

«

מרוסיה וזקוקים לאפשרויות שיוכלו להסתדר מתוך הרחבה בין בגשמיות ובין ברוחניות. שיוכלו ללמוד תורה ולקיים מצוות ללא דאגות ובלבולים כיון שיכל מלאכתך עשויה. ועד שגם הם יוכלו לתת צדקה למעלה ממדידה והגבלה".

ז' תשרי תשנ"ב

"... כל יהודי קשור להקב"ה כ"כ, עד שקורא לו בשם "דודי", ש"דודי" ה"ז תואר שנותנים רק לידיד טוב... ואהבה זו נמשכת ונראית בגלוי בענייני הגשמיים של יהודי, שרואה את חסדיו של הקב"ה עמו "במזומן" ובכל ענייני ועסקיו".

...

לאחר השיחה קיבלו המשתתפים דולר, וביחידות דחודש תשרי – אף לעקאח.

ובפרט שהעשירים מנצלים את עשירותם לסייע לבני ישראל, וגם לאינם יהודים שבסביבתם. ועושים זאת מתוך ידיעה שלא יחסר להם על-ידי-זה, משום שהקב"ה ישלם להם כמה פעמים ככה. ככתוב 'עשר תעשר' – עשר בשביל שתתעשר.

תכונה זו הם ירשו מיעקב אבינו שנאמר בו 'וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך'. שבנוסף על ההנהגה בתורת יעקב ומצוות יעקב, והפצתה בכל מקום. מנצלים את האפשרות שנתן הקב"ה לכם, לנו ולכל בני ישראל, ביד רחבה ולמעלה ממדידה והגבלה לעזור ולסייע לכל בני ישראל, ליחידים, למשפחות, על אחת כמה וכמה לקהילות ולכלל ישראל.

וכפי שראינו לאחרונה שיהודים נענו, ובחפץ לב, לסייע לאחינו בני ישראל שבאו

תיעוד היחידות

המפגשים בין הרבי לגברים במסרטה שניצבה מתחת למפת הרבי. הגבירים הם שביקשו זאת מפני שרצו לזכור את כל פרטי השיחה. עם סיום היחידויות הועבר הוידאו לכספתו של הרב קרינסקי. משם, היחיד שיכל להוציא את קטע הוידאו בו הוא מדבר עם הרבי הוא הגביר בעצמו.

מכיון שהיחידויות נמשכו מספר שעות, היה צריך כל גביר לדעת את השעה המשוערת בה יכנס, לשם כך ארגן המשרד רשימה מיוחדת בה נרשם שם השלתי, שם הגביר ושעת השיחה המשוערת. אנשי המשרד שיערו כמה זמן נזקק לכל גביר בכדי לשוחח עם הרבי.

לכל אחד מהגבירים חולק כרטיס מיוחד עם שעת הכניסה המשוערת שלו וכך ידעו הגבירים להתכונן לכך.

קביעת סדר הנכנסים היתה בהצבת הגבירים המבוגרים, ושצריכים ליסוע למרחקים, בראש הרשימה. כל שליח דאג להודיע על גביר שזקוק להיות בתחילת הרשימה וצרך יחידות מוקדמת.

• • •

» • בידי א' מהעוברים היה תינוק בן חודשיים וחצי. כ"ק אד"ש שאל בחיוך אם הוא יודע את ארבעת הקושיות. לאחר מכן הוסיף: הוא יסתדר לבד ...

• א' מהעוברים ביקש ברכה עבור ילד אילם ל"ע שהחזיק בידיו. כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה: "בשו"ט". גם הבא אחריו ביקש ברכה עבור הילד, וכ"ק אד"ש ענה שוב: "בשו"ט". הני"ל הוסיף וביקש ברכה שהילד ידבר, ואז בירכו כ"ק אד"ש: "שהילד יתחיל לדבר".

• לכוי"כ שביקו ברכה עבור העסק שלהם, הורה כ"ק אד"ש לשים קופת צדקה במקום העסק, ולהכניס בה כסף לצדקה.

• לכוי"כ ששאלו שאלות הורה כ"ק אד"ש להפנות את השאלות לרב.

• לא' מהעוברים שמוסר שיעורי-תורה הורה כ"ק אד"ש שיעורר בשיעורים אודות מכירת חמץ.

• א' מהעוברים סיפר לכ"ר אד"ש על בעייה מסויימת, ואמר שבדק את המזוזות ועדיין לא השתפר המצב. כ"ק אד"ש נתן לו דולר נוסף ואיחל: "בשו"ט".

על סדר השנים

יש לו דינער בארה"ב ושהוא בעצמו יו"ר מוסד "יד ושם", ומ"מ מפני חשיבות הכנס הזה הגיע ל-770 ושלח לשם את זוגתו. ולאחמ"כ דיבר הר' הערסון וביקש שלאחר השיחה יעברו אחד אחד ליד אד"ש ידברו עימו ויברכו את אד"ש.

בשעה 4:30 כ"ק אד"ש אמר שיחה כחצי שעה, ודיבר באידיש ומאוד "הוריד" את הדברים, לאחמ"כ במשך ארבע שעות עברו כל הגבירים ביחד עם נשותיהם וילדיהם ליד הרבי וכ"א דיבר עם הרבי למעלה מחמש דקות!!! (ממש יחידות פרטית).

בשעה 8:30 גמרו כל הגבירים לדבר עם הרבי. ואז אד"ש הסתובב לעבר ארון הקודש ואמר (כדרכו אחרי יחידות כמה מילים. היו שם מחיצות שהסתירו את ארון הקודש. ואד"ש חיכה עד שיזיזו אותם משם, ואז המשיך. לפני שיצא עמדו שם כמה צלמים שצילמו את היחידות.

ה' תשרי תשמ"ח

לאחר קריאת התורה בבית המדרש הגדול עלה כ"ק אדמו"ר שליט"א לחדרו, אחר יצא ל"זאל הקטן" שם המתינו הגבירים ובני משפחותיהם, שמנו יחידו כמה עשרות איש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א עמד בסמוך לכותל הצפוני של בית הכנסת והגבירים עברו על ידו כשכל אחד משוחח קצרות עם כ"ק אדמו"ר שליט"א ומתברך מברכתו הטהורה. כשסיימו הכל לעבור על פני הרבי שליט"א בירכם ברכה כללית (באנגלית) שארכה כמה דקות.

אחר כך נכנסו השלוחים (שהביאו את אותם גבירים), ל"גן עדן התחתון" וכ"ק אדמו"ר שליט"א בירכם באופן מיוחד. לאחר מכן נכנס הרה"ח ר' אברהם שם טוב (שאף נמנה על ראשי ומארגני האגודה הנ"ל), לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ליחידות שנמשכה כרבע שעה.

כ' אד"ש תשמ"ט

מיד אחרי תפילת שחרית סגרו את 770 ע"מ לנקותו ולצחצחו (במיוחד במקום בו ישבו הגבירים (ליד ה"פירמידה הגדולה")) אד"ש ישב על בימה קטנה.

מנחה 3:15 ב"זאל הקטן".

בשעה 4:00 התחיל כינוס הגבירים (200-150 גבירים) ב-770, כולל אנשים, נשים וטף. בהתחלה דיבר מר צייס. יו"ר ארגון ידידי ליובאוויטש, וסיפר שהיום

אד"ש שאל אם הם נתנו צ'ק ומשענו שלא חייך אד"ש מאוד וברכס ב"כשרן און פריילכען פסח". לאחמ"כ נכנס אד"ש לזאל הקטן" ובירך שם ברכה קצרה ונכנס לחדרו הק'. זה היה ב 40: 8 אחרי 2 דקות יצא אד"ש ונכנס לתפילת מעריב ב"זאל הקטן".

ז' תשרי תשנ"ב

תפילת שחרית נערכה במועד הקבוע. רק חלקו המזרחי של בית הכנסת היה פתוח לציבור ומובן שהתפילה היתה בבחינת "עומדים צפופים". חלוקת השטרות נמשכה למעלה משלוש שעות (כנראה שרבים מהאורחים נמנעו ללכת בידעם כי היום צפויה היחידות הני"ל) ובסיומה נודע הסדר של הערב: תפילת מנחה תיערך לפנות ערב ומיד לאחריה תפילת ערבית. התפילות תהיינה בביהכנ"ס הקטן למעלה ואחר כך תתחיל היחידות לחברי הקרן.

בינתיים נערכה עבור הנדיבים חברי הקרן, ביחד עם השלוחים שהביאו אותם, מסיבה מיוחדת באולם "אהלי תורה", ובערך בשעה שנקבעה לתפילה הם החלו לבוא לביהכנ"ס ולהיכנס לביהמ"ד הגדול.

כאשר נשלמו ההכנות, נכנס הרבי לבית הכנסת. היה זה בשמונה בערב לערך. בפנים נכחו הנדיבים (חלקם) – עם בני משפחותיהם) וכמה עשרות מהשלוחים שי. הרבי שליט"א פתח בשיחת ק' מיוחדת בה דיבר אל חברי הקרן במושגים מעולם העסקים (את חלקם אמר הרבי שליט"א באנגלית) והנקודה היתה התעוררות לנצל כדבעי את הכוחות והאפשרויות שניתנו להם ולהוסיף במעשי הצדקה כהנה

וכהנה. בין הדברים הרבי אפילו אמר כי יש לפזר לצדקה במידה כזו שהמזכיר יהיה רשאי לכתוב בעצמו צ'קים לצדקה מכספו של בעל הבית ובמקרה של ספק בגובה הסכום יתן את המקסימום. בחלקה השני של השיחה דיבר הרבי על נפלאות השנה שחלפה כשהוא מציין את היציאה מרוסיה וקרא לנדיבים לסייע בקליטת היוצאים הן אלו שלו לארץ ישראל והן אלו שהיגרו לארה"ב. לבסוף היו ברכות נפלאות ובהם – ברכות לשנה החדשה על סדר כל האל"ף בי"ת, עד שנה תמימה (בקשר לכך ששנה זו היא שנה מעוברת). עם סיום השיחה החלו הנוכחים לעבור ליד הרבי. הציבור התחלק לכמאה וחמישים קבוצות. כלומר, שכל כמה אנשים בודדים (הנדיב ובני משפחתו והשליח י"שלו) ניגשו לחוד. זה נמשך כשלוש וחצי שעות כשהרבי שליט"א נותן לכאז"א פיסת לעקאח ושטר של דולר לצדקה ועונה בקצרה על שאלות ומשאלות פרטיות. כאשר האחרון קיבל, לקח הרבי שליט"א את חבילת המכתבים, קם ממקומו והתחיל את ניגון ההקפות לאביו ז"ל כשעושה בידו הק' תנועה נמרצת לעידוד השירה והיה ניכר שהרבי שליט"א שר ביחד עם השלוחים ועד עלה לחדרו. השעה היתה קרוב לאחת לפנות בוקר וכמעט כל השלוחים הם מנהיגי קהילות שצריכים להיות עם עדתם ביום הכיפורים, כך שרבים מיהרו לשדות התעופה... אבל כל מי שיכול היה נשאר בביהכנ"ס. תחילה לריקוד שמח לאור העבודה שהרבי שליט"א יצא את ביהכנ"ס בניגון ההקפות ומהריקוד היסבו להתוועדות שנמשכה ונמשכה... ככל שהזמן התיר.

הרבי היה מעורה בכל פרט. המכתב נכתב על ידי הרבי בעצמו והגיע אל התורמים לפני חג הפסח או יום כיפור.

...

מופתים מתגלגלים

סיפורים רבים שזורים ביחידויות אלו על מופתים שהרבי חולל או על התבטאויות מיוחדות.

אחד מהסיפורים המפורסמים הוא על משפחת אליקים אשר ניגשו אל הרבי וביקשו זרעא חיא וקימא. הרבי פנה לילדה בחיך ושאל אותה מהי רוצה, אח או אחות? כעבור שנה נולד להם ילד, לפי בקשת הילדה.

ר' לוי לבייב השתתף ביחידות כזו בה קיבל את ברכת הרבי להצלחה. כעבור זמן שב 770, אז אמר לו הרבי שעליו להפיץ יהדות בקרב יהודי חבר העמים. ואכן, במימונו פועלות מאות נקודות אור בחבר העמים.

ג'ורג' ראהר, מגדולי התומכים בשלוחים אף הוא היה ביחידות כזו, בז' תשרי תשנ"ב. ראהר סיפר לרבי שבראש השנה אירגן תפילות במקום מגוריו והגיעו מאתיים איש. ראהר אמר כי הוא מתכנן לערוך תפילה אף ביום הכיפורים וביקש

בתום היחידויות, עת עזבו מרבית התורמים את 770, נשא הרבי שיחה נוספת עבור השלוחים. בשנים שהיחידות התקיימה בזאל הקטן, אמר הרבי את השיחה עבור השלוחים ב"גן עדן התחתון", ובשנים המאורחות יותר עת התקיימה היחידות בזאל הגדול, חזר הרבי למקומו לאחר היחידות, ונשא שיחה נוספת עבור השלוחים ואף חילק דולרים למארגני האירוע. הקהל שהיה קטן יחסית הקיף את שולחנו של הרבי בכמין ח'.

בכלל, היחס של הרבי אל השלוחים בעת היחידות היה מיוחד מאד. הרבי קיבלם במאור פנים וניכר היה שרווה נחת רוח רב.

דוגמה בולטת שזכורה לכל היא עת הרב יוסי גייסינסקי מגרייט נייק הביא לראשונה תורם ליחידות, כאשר ניגש לרבי, חיך אליו חיך שלא ישכח לעולם. כמו-כן שלוחים רבים התקבלו במאור פנים ואף ניצלו את האירוע, ולאחר שהאורח סיים, ביקשו את בקשתם במספר מילים.

...

מכתבי ברכה

למחרת היחידות עמלו בוועד הפעולה, לשלוח מכתבי ברכה לכל המשתתפים ביחידות. בתחילה היו צריכים להדפיס את המכתב ולקבל את אישור הרבי, לצרף כל שם, לוודא שאין טעויות ולקבל את אישור הרבי למשלוח. בנוסף לכך, צירפו לכל גביר קבלה עם סך תרומתו.

לאחר מכן, פותחו התמונות ולביתו של כל גביר נשלח צרור תמונות מפגישתו, מתוכם בחר אחת שמוסגרה בעץ משובח ונשלחה אליו.

מענה נדיר בכתי"ק כ"ק אדמו"ר (כנראה) בקשר לקרן פיתוח שע"י מחנה ישראל:

פענוח כתי"ק:

בטח נמסרו לו נקודות מה
שכתבתי בנדו"ז.

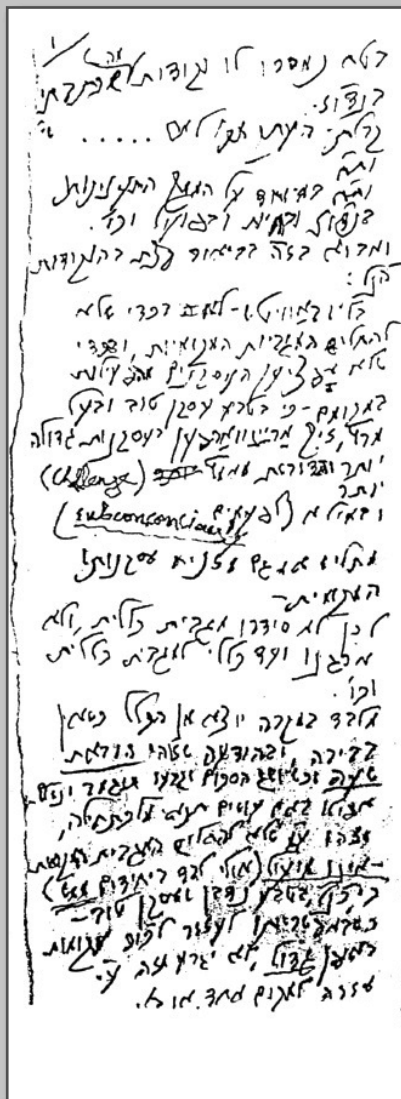
קבלתי העתק מכ' למר . שי'
ות"ח

ות"ח במיוחד על הנשך התענינותו
בנדו"ז ובחיות ובפועל וכו'.

ואבוא בזה בכיארור קצת
בהנקודות הנ"ל:

בליובאוויטש למה בכדי שלא
להחליש המגביות המקומיות,
ובכדי שלא אפציען העסקנים
מהפעילות במקומם - כי בטבע
עסקן טוב ובעל מרץ, זיך
אריינארפען בעסקנות גדולה
יותר והדורשת מאמץ יותר
(CHALLENGE) ובמילא
(לפעמים [CON]SUBCON
CIAUSLYS) מחליש או גם
מזניח עסקנותו המקומית - לכן
לא סידרו מגבית כללית, ולא
ארגנו ועד כללי למגבית כללית
וכו'.

מלבד במקרה יוצא מן הכלל
כשאין ברירה, ובהודעה שזוהי
הוראת שעה וכשיושג הסכום
שקבעו תוגמר ונשלם - אפילו
באם עושים תנאי מלכתחילה,
שזוהי ע"מ שלא להחליש המגבית
המקומית - אינו מועיל (אולי לבד
ביחידות חמש) כי, כנ"ל, בטבע
נדבן ועסקן טוב - כשבאפשרותו
לעזור לכו"כ מקומות באופן גדול,
לא יגרע מזה ע"י עזרה למקום
אחד או ב'.

יובל לצ'ארטר הראשון

חמישים שנה
תשרי ה'תשכ"א – ה'תשע"א

סקירה מיוחדת על הצ'ארטר הראשון,
נכתבה על ידי חבר המערכת

תחילת הרעיון

בשנת תשט"ו זכה הרב יצחק מענדל לים ע"ה לנסוע לחצרות קדשינו בפעם הראשונה. הרב לים הי' מוותיקי תלמידי תו"ת ליובאוויטש בוורשא ולאחמ"כ באטוואצק, ואף זכה לראות את פני קדשו של כ"ק אדמו"ר כשהי' מגיע בתור חתנא דבי נשיאה לחותנו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ. ומובן שעבורו, הי' הביקור בבית חיינו מרגש במאוד.

בגלל המצב הכספי, נסע ר' יצחק מענדל באוני' ובידועו את הוראותיו המפורסמות ודעתו הברורה של כ"ק אדמו"ר, שבאותם השנים ניהל מאבק אדיר נגד חילולי שבת ע"י האוניות הישראליות, נסע דרך טורקי ואירופא באוניות של אינם יהודים. כשסיפר ע"ז לרבי ביחידות, הביא הרבי את שביעות רצונו מכך שנסע באוניות כאלו דווקא. במהלך היחידות הסביר כ"ק אדמו"ר לר' יצחק מענדל, שבאם הי' נוסע עם אוני' ישראלית, הי' מגיע עד לחילול שבת רח"ל.

כארבע שנים לאחר נסיעה וביקור זה, כשגברו געגועיו לראות באור פני מלך חיים, ולהיות ביחד עם כ"ק אדמו"ר בחודש החגים, החליט ר' יצחק מענדל שהוא מוכרח ליסוע פעם נוספת. אלא שבעוד שבפעם הקודמת היה לו מעט כסף שיספיק לנסיעה באוניות, הרי שבפעם הזאת גם המעט הזה לא היה לו. במצב כספי קשה זה, התחיל הרב לים לחשוב על רעיונות איך יוכל לנסוע. עד שעלה ברעיון לארגן צ'רט.

שיתוף הרב וולף והרב ליבוב

ככדי לפרסם את רעיון הצ'רט, ובאופן שיאפשר השתתפותם של רבים מאני"ש מבלי להספיק על השקעת כספם לפרויקט בלתי בטוח, פנה ר' יצחק מענדל אל הרה"ח ר' אפרים וולף ז"ל בבקשה שישתתף איתו ושיחתום את שמו על מודעת הפירסום של הצ'רט. שמו של הרב וולף על מודעות אלו היה נותן מעין "בטחון" לאני"ש על נסיעה זו. אך כשהסביר ר' יצחק מענדל להרב וולף את תוכניו ורעיון הצ'רט, לא היה ר' אפרים כ"כ אופטימי, וסירב לחתום את שמו על המודעות.

כשראה ששם הרב וולף אין סיכוי לשיתוף פעולה, פנה ר' יצחק מענדל אל הרב ליבוב ז"ל יו"ר צא"ח, וביקש ממנו להצטרף אל תוכניות הנסיעה. אך כמו הרב וולף, גם הרב ליבוב לא הסכים. לאחר שהפציר בו ר' יצחק מענדל, ולרוב בקשתיו הסכים הרב ליבוב שבמכתבו הבא שיכתוב לכ"ק אדמו"ר יכתוב גם על ענין הצ'רט, ולבקש את חו"ד הקי' של כ"ק אדמו"ר. ובאם יסכים כ"ק אדמו"ר ישתתף ויצרף את שמו של הרב ליבוב.

הרב ליבוב כתב לכ"ק אדמו"ר מכתב שתוכנו כלל כמה נושאים, והנושא האחרון במכתבו היה הצ'רט. לאחר כמה ימים התקשר הרב ליבוב לר' יצחק מענדל וביקש ממנו לבוא עליו למשרדו, שם הודיע לו שקיבל מכתב חוזר מכ"ק אדמו"ר. מכתבו של כ"ק אדמו"ר התייחס לכל הנושאים שכתב הרב ליבוב חוץ מענין הצ'רט. כ"ק אדמו"ר לא התייחס כלל

לבדו ולא ע"י איזה מוסד או ארגון. בפועל
היי אחד המנהלים, מצאצאי הקדוש הרב
חיים בן עטר, והוא היה זה שהסכים
לקחת על עצמו את הפרוייקט לשכור את
המטוס עבור הצ'רטר.

גם ממשרד החוץ של ישראל ושל ארה"ב
היו קשיים בהתחלה. היה צורך לסדר כל
מיני ניירות של היתר יציאה מישראל,
וכניסה לארה"ב. לקונסולי האמריקאית
בישראל, שיגר הרב חזקוני מכתב, בו הוא
ביקש מהם לעזור לפועלי הצ'רטר ולשמוע
לבקשתם. בנוסף הורה הרב חזקוני לר'
יצחק מענדל לסי להיעזר בשירותיהם של
הרבנים נתיני ארה"ב, ששהו באותה העת
באה"ק – הרב ווינברג והרב דוד הולנדר.
בהמשך לזה שלח כ"ק אדמו"ר מברק
להרב ווינברג ובו בקשה להיענות לבקשת
ר' יצחק מענדל, ולעזור ככל יכולתו
בסידור העניינים בקונסולי. ואכן, הרב
ווינברג עזר בקונסולה, וכשבאו לקבל את
האישורים לא היו שום בעיות מיוחדות.

סוף דבר, הכל הסתדר, ור' יצחק מענדל
הצליח לסגור את כל העניינים הטכניים של
הצ'רטר. הצ'רטר אורגן, והתאריך שנקבע
ליציאה מנתבי"ג הי' כ"ו אלול.

לכל הנושא. אשר לכן, אמר לו הרב ליבוב
שבשום פנים ואופן אינו יכול לצרף שמו
(צא"ח) למודעות הפירסום.

ועדת הצ'רטר

בלית ברירה, ובלי השתתפותם וחסותם
של המוסדות הרשמיים, החליט ר' יצחק
מענדל לפרסם על נסיעת הצ'רטר לבד.
הרב ליס פירסם מודעות בכל העיתונים
בארה"ק. במשך הזמן כשרבה רשימת
הנוסעים הקים ר' יצחק מענדל וועדה
מארגנת של של ארבע אנשים, הרב ליס,
הרב נחום טרבניק ז"ל, הרב אייזיק
קרסיק ז"ל, והרב לייבל כהן ז"ל. שמותיה
של חסידים אלו, שהשתתפו בווד, נתן
תוקף גדול יותר להצ'רטר.

לכתחילה פנה ר' יצחק מענדל אל חברת
הנסיעות אל-על, בבקשה לשכור מהם
מטוס לצ'רטר. הם שמעו את בקשתו, אך
היו המומים ולא האמינו שיצליח לארגן
צ'רטר לארצות הברית. בשנים ההם היה
קשה מאוד, וכמעט בלתי אפשרי, לארגן
כזו נסיעה, וכמעט ולא שמעו על צ'רטרים
שנסעו יותר רחוק מאירופא, ובפרט שפעל

ר' לייב כהן מדבר עם כ"ק אדמו"ר במעמד "צאתכם לשלום".

ככל שהתקרב יום הנסיעה, הרגישו יותר ויותר אוירה של שמחה ותנוג. בשבועות שלפני הנסיעה כל המשתתפים החסידים עשו הכנות רבות, כפי שנהגו חסידים בכל הדורות, לפני הנסיעה לרבי לחודש תשרי.

מכתב מהרבי

ההתרגשות גברה כשהגיע מכתב מכ"ק אדמו"ר אל הועד המארגן. במכתב, הקדים כ"ק אדמו"ר כי הנסיעה לחו"ל מתאפשרת רק במקרים מיוחדים כמו להשתתח על קברי צדיקים. כ"ק אדמו"ר ביקש שקודם הנסיעה, יוסיף כל אחד מהמשתתפים בלימוד דא"ח, ובפרט בלימוד מאמריו של אדמו"ר מהוריי"צ. בנוסף לכך נתן כ"ק אדמו"ר הוראות מה לעשות בעת הנסיעה עצמה: ללמוד את שלשת השיעורים של חומש, תהילים ותניא, וכן שיעור בתורתו של אדמו"ר מהוריי"צ. הרבי הוסיף פרט מעניין: **"ובוודאי יצטרפו להם כל הנוסעים ובצירוף הצוות שמבני ישראל הוא"**.

מ'פארט צום רבי'ן

במוצאי שב"ק, לילה לפני הצטר, לאחר אמירת סליחות התקיים "צאתכם שלום" בהבית כנסת בכפר חב"ד.

היום הגדול הגיע. יום ראשון אי' דסליחות, ובשעות הצהרים החלו להגיע לשדה תעופה אלפי חסידים מכל רחבי ארה"ק ללות את הנוסעים. תחילה ניסתה המשטרה לשמור על התחומים הקבועים של שדה התעופה, חברת אל-על אפילו שלחה אוטובוס לכפר חב"ד

לקבל את הנוסעים מהכפר. סך הכל יצאו מכפר חב"ד שלוש אוטובוסים מלאים עם נוסעים ואלו שלוו אותם לשדה תעופה. אך מהרה הוברר כי השלטון עבר לחסידים שהמשיכו להגיע בזרם גובר והולך. אולם השדה היה צפוף מחסידים שרקדו ושרו "כי בשמחה תצאון", ודמעו דמעות של שמחה על זה שזכו לנסוע לכ"ק אדמו"ר. כמה חסידים יצאו בריקוד גם בחצר השדה ובינהם ר' שלום דובער זיסלין.

בין הנוסעים היו ששה רבנים ידועים וזקני אנ"ש מפורסמים בארה"ק. זקן התמימים הגאון החסיד הרב שניאור זלמן גרליק ז"ל אבי"ד כפר חב"ד, המשפיע הרב חיים שאול ברוק ז"ל, הגאון החסיד הרב שמרי' ששונקין ז"ל רב קהילת חב"ד בירושלים, החסיד הרב אברהם פריז ז"ל, ראש הישיבה הגאון החסיד הרב נחום טרבניק ז"ל והרה"ח ר' חיים משה אלפרוביץ ז"ל - כולם זקני ומצוייני הישיבה הקדושה תומכי תמימים דליובאוויטש.

בתחלת הטיסה – ניגשו [הר"ן]הת' אלי' לנדא ושלוש אייזנבאך למיקרופון והכריזו שיוציאו כולם את הספרי חומש תהילים ותניא, ושילמדו ביחד כפי הוראות כ"ק אדמו"ר במכתבו למארגני הצטר. לאחר מכן למדו כולם ביחד את המאמר ד"ה מים רבים תשי"ז. אח"כ לימדו מאמר חסידות ד"ה באתי לגני, מפי הרב ברוך פריז ז"ל שדיבר בהתלהבות גדולה ובשפה ברורה. כמו"כ הניחו תפילין עם צוות המטוס, כמו שכתב כ"ק אדמו"ר.

בשעת הטיסה – כפי הוראות כ"ק אדמו"ר במכתבו למארגני הצ'יטר למדו חת"ת ברבים, דרך המיקרופון המרכזי של

הרב אברהם שי' מיזליש היה הראשון שיצא החוצה. לפתע ניגש אליו מזכיר הרבי, הרב חיים יהודה שי' קרינסקי ואמר לו בהתרגשות "אברהם זכית!". ר' אברהם שלא הבין למה כוונתו הגיב בתמיה "מה זכית?". הרב קרינסקי סיפר שבאותו יום בבוקר לאחר סליחות, קרא לו כ"ק אדמו"ר וביקש שישע לשדה התעופה לקבל את פני האורחים. כ"ק אדמו"ר ביקש ממנו שכשיגיע לשדה התעופה ירים טלפון למזכירות. כך הוא אכן עשה, ובמשך כל הזמן המתין כ"ק אדמו"ר על הקו. מדי פעם שאל כ"ק אדמו"ר אם כבר יצאו. בגלל העיכובים במסע המתין כ"ק אדמו"ר הרבה זמן. כשסוף סוף יצא ר' אברהם, הראשון מהחבורה, בישר הרב קרינסקי לכ"ק אדמו"ר כי כעת אברהם מיזליש יוצא החוצה.

חצרות קדשינו

את כ"ק אדמו"ר ראו לראשונה בקריאת התורה של אותו בוקר. בצהרים כולם

המטוס. לאחר מכן לימדו מאמר חסידות ד"ה באתי לגני, מפי הרב ברוך פריז ז"ל שדיבר בהתלהבות גדולה ובשפה ברורה. כמו"כ הניחו תפילין עם צוות המטוס, כמו שכתב כ"ק אדמו"ר.

במשך שאר הטיסה התועדו זקני החסידים, וספרו מזכרונותיהם כיצד נסעו לליובאוויטש או לרוסטוב וללנינגרד. אי סיפר כיצד הוא נתקע בבוץ כאשר נסע עם העגלה והסוסים, נסיעות שנמשכו לעיתים שבועות אחדים. במהלך הטיסה הסתובב ר' זושא הפרטיזין, עם משקה וחילק לכל הנוסעים. ההתרגשות היתה כה גדולה עד שהחסידים קמו ויצאו בריקוד חסידי סוער. צוות הטיסה הבין מהר מאוד כי אין זו טיסה רגילה, אלא משהו מיוחד מתחולל מול עיניהם.

הטיסה נחתה בפריז בשעה אחד עשרה בלילה למשך שעה. נוסעי המטוס עמדו למעלה במרפסת הטרמינל וחסידים מפריז שהגיעו לשדה לפגוש אותם עמדו למטה, היה אסור לגשת אחד לשני. הם שרו ביחד "אימתי קאתי מר", ולאחר שגמרו לשיר בירך הר"ר ניסן נעמינאוו את כל הנוסעים שיהיה להם נסיעה טובה בגו"ר.

חצי כדור התחתון

הנחיתה בנמל התעופה קנדי היתה בשעה 7:15 בבוקר לערך, ו השלוחים שנסעו לארץ הקודש בתשס"ז חיכו בנמל התעופה. במכס היו עכובים רבים (היו שהביאו עמם לולבים, דבר שאסור להכניס לארה"ב). השלוחים התחבקו והתנשקו עם כל הבאים.

ער וועט קומען מיט נאך א סאך חסידים אויף כנפי נשרים..

מספר הרה"ח ר' מיכאל שי' הלפרין :

כבחור צעיר שלמד בישיבה הגדולה בלוד, תמיד שאפתי וציפיתי לזמן בו אזכה לבוא וללמוד בצל קורתו של הרבי. כבר בשנת תשט"ז, כשהחברותא שלי, הרב ר' נחמן שי' סודאק, זכה לנסוע לרבי, התעוררה אצלי התשוקה החזקה להצטרף אליו, על אף שהייתי צעיר ממנו בכמה שנים. כחלק מההשתדלות שהפעלתי לשם כך, פניתי לאחי, ר' צבי שי', שכבר אז התגורר בטורונטו, והתעסק אז בתלמוד תורה שהקימו שם לתלמידים העולים ממרוקו. בקשתי ממנו, שכשיסע אל הרבי, יבקש להכנס ליחידות על מנת לדווח לרבי על הפעילות בטורונטו, ואז יוכל לנצל את ההזדמנות לבקש עבורי רשות וברכה שאוכל לזכות ולבוא לחצרות קודשנו. ואכן בהכנסו ליחידות, והי' זה בחורף שנת ה'תש"ך, הציג בפני הרבי את בקשתי. הרבי שאלו בחיך: "ער האט שוין גהענדיק גאנץ תורת ארץ ישראל?", והוסיף: "ער וועט קומען, מיט נאך א סאך חסידים אויף כנפי נשרים". מה שהיוה בעצם נבואה על העתיד.

ואכן כשאורגן הצ'רטרא ראשון, לקראת תשרי תשכ"א, זכיתי להצטרף וליסוע לקראת חודש החגים לכ"ק אדמו"ר, יחד עם עשרות החסידים שהיו על המטוס באותו הזמן.

ג' דסליחות

הודיעו שלאחר תפילת ערבית יאמר כ"ק אדמו"ר מאמר דא"ח. לא יודע אם אמר המאמר לכבוד האורחים או מכיון שאותו ערב היתה ג' דסליחות, אך האורחים כבר התחילו להרגיש האוירה של ליובאוויטש.

מעריב התפללו בשעה 9, ובתשע וחצי היה המאמר בביהמ"ד למטה. ניגנו את הניגון מרוסטוב פעם אחת, ואחר כך התחיל כ"ק אדמו"ר לומר את המאמר ד"ה "לך אמר לבי". המאמר ארך כ-40

הגיעו לתפילת מנחה למרות העייפות הרבה מעמל וטורח הדרך. בשעת תפילת מנחה הסתכל כ"ק אדמו"ר כל הזמן בסדור ורק לפעמים מרים את עיניו הקי אל הקהל. לאחר חזרת הש"ץ לא התחיל כ"ק אדמו"ר לומר תחנון, וממילא אף אחד לא אמר, והש"ץ התחיל "קדיש". החסידים אמרו שזהו משום שהגיעו האורחים לכ"ק אדמו"ר ולכן יום שמחה הוא, ואף אמרו שכן היה נהוג גם בליובאוויטש שכאשר היה בא קהל גדול, לא היה הקהל – ואפילו האדמו"ר – אומר תחנון...

דקות ואחר כך קם כ"ק אדמו"ר ממקומו והתחילו לשיר "כי בשמחה תצאו".

למחרת, אחר תפלת שחרית, פנו זקני אנ"ש מהאורחים שהגיעו מארץ ישראל, ונכנסו אל הרב חדקוב לבקשו שימסור לכ"ק אדמו"ר את בקשתם שהיות שכ"ק אדמו"ר אמר את המאמר דא"ח לכבודם, היה זה לזכות גדול אם כ"ק אדמו"ר היה מגיה את המאמר לדפוס, כדי שיוכלו ללמוד אותו. הרב חדקוב הבטיח שימסור זאת לכ"ק אדמו"ר בין הענינים הראשונים. (ויש להעיר, שכשלושים שנה לאח"ז כ"ק אדמו"ר הואיל להגיה מאמר זה, ויצא לאור בקונטרס ג' דסליחות – תשמ"ט).

יחידות

לאח"ז בישרו על 'יחידות' מיוחדת עבור כל האורחים מארץ ישראל. עקב ריבוי האורחים, הוחלט לחלק את הקבוצה

לשתיים, ולכל קבוצה הוקדש לילה שלם ליחידויות. הרב ליס חילק את הקבוצות.

סדרת היחידות הראשונה, החלה בשמונה בערב והסתיימה למחרת בתשע בבוקר. שולל-עשרה שעות ברציפות! ר' שלמה מיידנצ'יק ע"ה שהה ביחידות ארבע שעות במהלכה התעניין כ"ק אדמו"ר על כל פרט ופרט מהנעשה בחיים הגשמיים של הכפר. הרב גרליק נכנס ליחידות ושהה גם הוא קרוב לארבע שעות. כך גם הרב חנזין שאצלו התעניין כ"ק אדמו"ר בפרטי הנעשה ב'רשת'.

לפני שנכנס ר' חיים שאול ליחידות, הוא לא מצא מנוחה לעצמו. הוא הסתובב בזאל הקטן הלך ושוב, הוא פתח לקוטי תורה ומיד סגר, פניו היו אדומות. גם ר' אברהם פריז, כשהגיע זמנו בתור ליכנס ליחידות ניגש לפתוח את הדלת, אך מיד סגר כשצועק בקול נרגש "איך האב מורה" [אני מתירא]. היה אפשר לראות איך היו מתכוננים ליחידות בליובאוויטש.

כשנכנס הרב ליס, קם כ"ק אדמו"ר מלוא קומתו, בינתיים ברח הרב ליס "שהחיינו" וכ"ק אדמו"ר ענה "אמן". ואחר כך המשיך: "הרב ליס, א גרוייסע יישר כח פאר אייך, פאר דעם נחת רוח וואס איר געבראכט!" במשך היחידות שנמשכה כמעט שעתיים(!), דיבר איתו כ"ק אדמו"ר על כמה ענינים ששאלו אותו חברי הקבוצה ביחידות לפני שהוא נכנס. גם לאחר היחידות, נתן לו כ"ק אדמו"ר הוראות מפרטות לפרטי פרטים על הנסיעה חזרה.

גם בימים ה' וו' תשרי התקיימו יחידויות לאורחים מארה"ק. החל מהשעה שמונה בערב קיבל כ"ק אדמו"ר את האורחים.

היחידות נמשכו למעלה משמונה שעות – עד 15:04 לפנות בוקר. ולמחרת נמשכה היחידות עד 09:00 בבוקר!

פסק דין שמישיה יבוא

בעת הסעודה דמוצאי יום הכיפורים נכחו בין השער חמשה רבנים מהאורחים מארה"ק. רח"ש ברוק, רש"ז גרליק, ר"ד חזון ר"נ טרבניק ורנ"ש ששונקן. פנה כ"ק אדמו"ר ואמר "שכיון שנתפרסם בעיתונים בא"י שהגיעו לכאן חמשה רבנים חשובים – מן הראוי שיסכימו ויפסקו שמישיה יבוא, ואז יהיה גם בחו"ל יום אחד של חג, כמו בארה"ק".

אחד הרבנים המסובים הגיב ואמר, וכי אנו צריכים להסכים!! מי אנו שהסכמתנו תפעול!! – שכ"ק אדמו"ר יסכים ובודאי יפעל. אך פני כ"ק אדמו"ר הרצינו ואמר: "הנכם מעוררים ספק בדבר?!..."

ובעת הסעודה דיום א' דחג הסוכות אחד מהרבנים המסובים שאל את כ"ק אדמו"ר בנוגע האורחים שהגיעו לנ"י. מארה"ק – כיצד צריכים להתנהג ביו"ט שני של גליות?

והשיב כ"ק אדמו"ר: "יו"ט שני של גליות!...! – הרי היתה לכם ברירה במוצאי יוה"כ"פ לחסוך זאת לגמרי!...

פתקא מכ"ק אדמו"ר

למחרת יוה"כ טלפן הרב חודקוב לרי לייבל כהן, ואמר לו שכ"ק אדמו"ר כתב פתק לועדת הצרטור. הרב כהן מיהר לבוא 7707 והראה לו הרב חודקוב את הפתק.

נוסח הפתק "ועדת המארגנת. מכתבם בנוגע לסדה"י דהנסיעה. ובטח נתקיים הסדר. בכ"ז ע"פ הסדר מכ"ק מו"ח אדמו"ר בכגון דא יכתבו עדי"ז בפרטיות (בהנוגע לביקורם שם וכו') וכיון שזה נוגע לאיזה ענינים ההקדם דדו"ח זה ישובת, ות"ח מראש, בשם השם תשכ"א".

לאח"ז התיישבו כל חברי הועדה, הרב ליס, הרב כהן, הרב קרסיק והרב טרבניק לכתוב לכ"ק אדמו"ר דו"ח מפורט מכל ענין הנסיעה וכו'. למכתב זו, צירפו גם קטעים מתוך עיתונים שדווחו על עודות הצרטור.

שמוח"ת - שבת בראשית

בשמחת תורה, הורה כ"ק אדמו"ר לר' יצחק מענדל לעמוד ולחלק את הפסוקים של "אתה הראת" לחברי הקבוצה שנסעו בצ'רטור.

בשבת בראשית, במהלך ההתוועדות דיבר כ"ק אדמו"ר אודות כפר חב"ד, באמרו בין הדברים, שהרבי, עם כל הפמליא שלו, נמצאים בכפר חב"ד, ודיבר במעלת אנ"ש הדרים שם, שיש ללמוד מהם כו'.

אח"כ פנה כ"ק אדמו"ר אל הרב ליס ושאל: "ראב"י ליס, כמה עלו הוצאות הנסיעה מא"י?"

הרב ליס. והגם שכתבתי "ראב"י" זאת ע"פ יומנים וכו', ברור לי שזה טעות כי הרב דידן לא היה אמריקאי..וק"ל.

הרב ליס התחיל לעשות חשבונות, ולבסוף עניה שהנסיעה עלתה לערך 1100 לירות ישראליות. כ"ק אדמו"ר, בשמעו

החינוך – יפגשו עם נציגים של מוסדות החינוך בקנדה. הרב חודקוב הוסיף ואמר שנסיעה זו צריכה להשאר בחשאי.

ארבע הוראות

יומיים לפני סיום הביקור בניו יארק קרא הרב חודקוב לועדה הצרטר ומסר להם כמה הוראות – בשם כ"ק אדמו"ר. את הוראות אלו אמר לנו לפרסמם ולהגידם לכל נוסעי הצרטר.

א: שכל הנוסעים ישמרו על חוקי המדינה בארצה"ב ובארה"ק. ב: שאלו שנסעו בשליחיות משך זמן היותם בניו יארק, יתנו דו"ח מפורט מפעולותיהם. ג: שאלו שכתבו לעצמם יעביר התעקה לכ"ק אדמו"ר. ד: שכל הנוסעים יבאו ל770 לפני שחוזרים עם כל המזוודות, ושילכו כולם מ770.

את הסכום חזר והחריז את הסכום ב"פ בפליאה (עצומה): "אלף ואחת לירה הוציאו על מנת להגיע לכאן, וכאן יושנים!..."

שליחות מיוחדת למונטריאל

בא' הימים בשבוע שאחרי ש"פ בראשית, קראו לר' שלמה מיידנצ'יק שיגש למשרד המזכירות, וכן לר' לייב כהן, הרב גורליק והרב אברהם מייזליש. הרב חודקוב הודיע להם שכ"ק אדמו"ר בחר בהם להיות שלוחיו ולנסוע עוד באותו ערב למונטריאל. הרב חודקוב הוסיף ואמר: הרב גורליק – בתור רב – יפגש עם הרבנים דקנדה, ר' שלמק'ה – בתור ראש העיר של כפ"ח – יפגש עם ראש העיר דמונטריאל, והרבנים כהן ומייזליש – בתור נציגי

יומן

זמן שמחתנו תשכ"א

אדמו"ר הזקן סוכה ואמר לו אדמו"ר הזקן שיוסיף "נאך און נאך און נאך" [=עוד ועוד ועוד], וסיים הר"ש: "דאס איז דער בעסטער מקור" [=זהו המקור הטוב ביותר].

עוד סיפר הר"ש שפעם אמר הר"א מסטראשעלע לבנו בענין מסויים שכך פוסק אדמו"ר הזקן. אמר לו בנו: גם המגן אברהם פוסק כך. גער בו אביו ואמר לו: "איך זאג דיר דער רבי - ואס זאגסטו מיר דער מגן אברהם?" [אני אומר לך שכך אומר הרבי - ומה אתה מוסיף ואומר לי שכך אומר המגן אברהם?].

הרבי הוא המוקוד הטוב

ביותר

ליל א' דסוכות.

בעת הסעודה שאל הרב רש"י גרליק למה נוהגים להרבות בסכך, והרי בשולחן ערוך כתוב שצריך שהכוכבים ייראו דרך הסכך? אמר אד"ש לר"ש לויטין: "איר האט דאך א מעשה, דערציילט" [=הרי יש לכם סיפור על כך, ספרו אותו]. וסיפר הר"ש שר' אייזיק האמילער עשה פעם סוכה והרבה בסכך, ושאלו אותו את השאלה הנ"ל, וענה להם: פעם עשה

מי שיש לו עינים - רואה...

אחר כך אמר אד"ש לר' יעקב כץ: היות שיש כאן אורחים מארץ ישראל שעדיין לא שמעו את הסיפור שלך, ספר זאת שוב. וסיפר ר"י כץ שפעם, כשישב בסוכה אצל הרבי הריי"צ נ"ע, הוא הוציא מחזור - והעיר אד"ש: "פון [=של] שלוש רגלים" - והתחיל לומר סדר אושפיזין, ואמר לו הריי"צ: "מיר האבן אונזערע אושפיזין" [=לנו יש את האושפיזין שלנו] - "דער בעש"ט, דער מגיד, דער אלטער רבי, דער מיטעלער רבי, דער צמח צדק, דער מהר"ש, און דער טאטע" [=הבעש"ט, המגיד, אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, הצמח צדק, המהר"ש ואדמו"ר], והעיר אד"ש שזהו בנוסף על האושפיזין שכתובים במחזור - והרבי הראה בידו: "דא זיצט דער בעש"ט, דא זיצט דער מגיד וכו' און ווער ס'האט אויגן, זעט [=כאן יושב הבעש"ט, כאן יושב המגיד וכו', ומי שיש לו עינים - רואה]."

אל תגביל את הבעש"ט

בהמשך לסיפור זה שאל הרש"י את אד"ש: "וואו נעמט מען די שפאקולען צו זען?" [=מהיכן לוקחים את המשקפיים כדי לראות?], ואמר לו אד"ש: "דער בעש"ט זאגט דאך במקום שרצונו של אדם שם הוא... דארף מען נאר וועלן" [=הרי הבעש"ט אומר שבמקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא, ואם כן, צריכים רק לרצות]. ושאל הרש"י: "מי'דארף דאך שטארק וועלן" [=הרי צריכים לרצות חזק? וענה לו אד"ש: "זייט ניט מגביל דעם בעש"ט" [=אל תגבילו את

הבעש"ט...] ואמר הרש"י: "מי'דארף דאך וועלן בפנימיות" [=הרי צריכים לרצות בפנימיות], ואמר אד"ש: "דער רמב"ם זאגט דאך פארקערט אז בפנימיות איז יעדער איד גוט און וויל, נאר ס'דארף זיין אפילו בחיצוניותו" [=הרי הרמב"ם אומר להיפך, שבפנימיות כל יהודי הוא טוב ורוצה, אלא זה צריך להיות גם בחיצוניותו].

יכלו לחסוך את יום-טוב שני של גלויות

יום א' דחג הסוכות.

בשעת הסעודה שאל הרש"י את אד"ש: כיצד צריכים לנהוג בנוגע ליום טוב שני של גלויות? וענה לו אד"ש: "איך

טעם שאין מנהגנו בנוי

סוכה

יום ב' דסוכות. בעת הסעודה שאל הרש"י בענין זה שבארץ ישראל נוהגים לברך ברכת כהנים בכל יום חול, והעיר שפעם שאל זאת את אד"ש במכתב, שהרי בשולחן-ערוך כתוב שנושאים כפיים רק במוסף של יום-טוב, שאז שרויים בשמחת החג, ובארץ ישראל כיום בגליל מברכים רק בשבת וראש חודש בתפילת מוסף וביהודה מברכים כל יום.

והמשיך הרש"י: "והנה כשהגעתי לכפר חב"ד בשנת תש"ט נהגו שם רק בשבת ויום טוב (כמו בגליל), אבל אחר כך העיר לי הרח"ש ברוק מראשון לציון שכיון שביהודה מברכים הכהנים כל יום, צריך לנהוג כך בכפר חב"ד. ואז שלחתי מכתב לאד"ש ולא קיבלתי תשובה על זה". אד"ש שתק...

באחת הסעודות שאל הרש"י מדוע אין מנהגנו בנוי סוכה וענה לו אד"ש: ענין הסוכה הוא דירת עראי ואם יהיה בה נוי, יהיה זה כמו דירת קבע.

להחליט שמוכרחים לבצע

את השליחות

התועודות שמחת בית השואבה.

בין השיחה הא' לשיחה הב' אמר אד"ש: "וואס ס'האט זיך גערעדט אז ס'דארף זיין דער ענין פון לא טעמו טעם שינה, איז דאס ניט שייך איצטער ווארום דער זייגער איז דאך 9 און קיינמאל איז ניטא

פארשטיין ניט וואס איר ווילט. איר האט דאך א ברירה געהאט מוצאי יום כיפור!" [=איננו מבין מה אתם רוצים. הרי היתה לכם ברירה במוצאי יום כיפור!]. אנחנו הבנו מכך (עיין ברשימת מוצאי יום כיפור) שאילו היו הרבנים מסכימים אז לפסוק שמשח צריך לבוא, היו מתפטרים מן הגלות. ואמר הרש"י: איך מייך וועגן די ארץ-ישראל'דיקע אורחים צי זיי דארפן האלטן ב' ימים יום טוב [=כוונתי לשאול בנוגע לאורחים מארץ ישראל - האם הם צריכים לנהוג יומיים יום-טוב]. ואמר לו אד"ש: "ס'איז דאך דעתו לחזור" [=הרי דעתם לחזור]. ושאל הרש"י: גם הבחורים? וענה אד"ש: "זיי האבן דאך געחת'ט אז זיי קומען צוריק" [=הרי הם חתמו שהם יחזרו].

ליל ב' דסוכות.

היום בשעת הסעודה היה ניכר על הרש"י שהוא מתאפק מלשאול משהו את אד"ש, ואמר לו אד"ש: פארוואס זינט איר אזוי פארזארגט? אפשר האט איר עפעס צו פרעגן, האט איר דאך געקענט פרעגן בהתחלת הסעודה, וואלט איר געווען רואיק די גאנצע צייט" [=מדוע הינך כה מודאג? אולי יש לך משהו לשאול. היית יכול לשאול בהתחלת הסעודה, ואז היית רגוע כל הזמן]. ואמר רש"י: שאלתי היא בנוגע לזוכה בגורל האם הוא צריך לנהוג יומיים יום-טוב... ואמר לו אד"ש: מאחר שהגיע עם ביתו זו אשתו ויש לו כאן בן אחד ובן נוסף בחו"ל, עליו לנהוג יומיים... אחר כך אמר אד"ש שהאורחים מארץ ישראל ישמחו הלילה - כוונתו לשמחת בית השואבה - ביתר שאת, ויתוועדו, וכן היה.

השלוחים ילכו בראש לקראת הגאולה

והמשיך אד"ש: כל זה הוא לגבי אדם אחד, ומכל שכן כשיש שנים ויותר. "מידארף ניט ליגן אין שטותים, טרינקן מילעד און גיין שפאצירן, אדער ווייזן א קונץ אז מ'שפאצירט ניט הגם אז מען וויל. נאר מ'דארף פארן, הגם ס'איז ווייט מעבר לים, אויספירן די שליחות" [=לא צריכים להיות מונחים בשטויות - לשנות חלב וללכת לטייל, או להראות 'קונץ' שלא הולכים לטייל למרות שרוצים לעשות זאת. אלא צריכים לנסוע, למרות שזה רחוק מעבר לים, כדי לבצע את השליחות].

וסיים אד"ש: "ויהי רצון אז ס'זאל ניט זיין גזירה שגזרתי כו' נאר מיט אייגענעם רצון, וואס דעמאלט וועט ער זיין במחיצתו פונים רבין, און ס'זאל ניט זיין ווי איינער האט מיר געשריבן אז ער וויל זיין א גולם און מ'זאל אים הייסן וואס צו טאן יעדער קלייניקייט, נאר ס'דארף זיין חב"ד חג"ת נהי"ם" [=ויהי רצון שזה לא יהיה בבחינת גזירה שגזרתי, אלא מתוך רצון אישי, שאז הוא יהיה במחיצתו של הרבי. ושזה לא יהיה כפי שפלוני כתב לי שהוא רוצה להיות כמו גולם ושורו לו מה לעשות בכל דבר קטן, אלא צריך להיות חב"ד חג"ת נהי"ם].

אחר אמר אד"ש שילמדו נגלה ודא"ח ולא רק חת"ת, שזהו הרגל שנעשה טבע, אלא באמת ללמוד. וסיים: "די וואס פארן און פירן אויס די שליחות, וועלן גיין בראש לגאולה, און די וואס האלטן אז שב ואל תעשה עדיף, וועלן זיך נאכשלעפן"

דער ענין שינה איצט... [=בנוגע למה שמדובר שצריך להיות הענין של לא טעמו טעם שינה, הרי אין זה שייך עתה שהרי השעה עתה היא תשע [בערב] ולעולם לא קיים ענין השינה כעת].

לאחר השיחה הג' ציוה לנגן את הניגון הספרדי, כי יש בישיבה שני בחורים ספרדיים - אחד ממרוקו ואחד מארגנטינה.

בהתוועדות נכחו כמה יהודים מארגנטינה שהגיעו בהשתדלות ר' בערל בוימגארטן. אחר כך ניגנו את הניגונים "עזרני א-ל חי להכניע" ו"מפי א-ל". באמצע ניגון זה ניגב אד"ש את דמעותיו.

אחר כך אמר שימשיכו את הכינוס וביקש שימסרו דו"ח מהנעשה בעולם. ואמר לר' יחזקאל גינזבורג שיתחיל. אד"ש אמר: נו... היכן הוא היושב ראש? ואז פתח הני"ל. באי-כח ממדינות שונות מסרו דו"ח מהפעילות ואחר כך אמר אד"ש: כל זה - מה שעשו - זה רק חלק קטן ממה שיכלו לעשות, וזה לא בגלל חסרון של כסף ושל כח אדם, כמו שאמרו, אלא זה תלוי רק ברצון, ועל דרך הפתגם "מאזעש, טא נייע חאטשעש". וכמו שרואים שאחד נסע והפך עיר שלימה ואחר כך מדינה שלימה. ובקשר לזה אמר אד"ש: "נעמען - דארף מען ניט איבערגעבן ווארום ס'איז ניט נוגע לענין. נאר ער האט זיך איבערגעקליבן מיט א שטארקער החלטה אז מ'מוז אויספירן די שליחות, והצליח" [=אין צורך לומר את השמות, כי זה לא נוגע לענין. העיקר הוא שהחליט בהחלטה תקיפה שמוכרחים לבצע את השליחות, והצליח].

לפני התיבה, יתפללו בנוסח של יום טוב
עד ההתוועדות.

שבת בראשית.

אחר ההתוועדות - תפילת מנחה בניגון
של יום טוב. אד"ש רמו כמה פעמים
להחזן שיתפלל בניגון של יום טוב.

ההתוועדות נמשכה לתוך מוצש"ק.
באחת השיחות אמר שהרבי הקודם אמר
שסדר הספירות של הרביים: הבעש"ט
והמגיד-עתיק ואריך (כתר), אדמו"ר
הזקן-חכמה, האמצעי-בינה, הצ"צ-דעת,
מהר"ש וכו' עד נצח והוד, וכן הלאה
שזהו יסוד, שכולם מקבלים על ידי יסוד.
ובעשרת השבטים זהו צדיקו של עולם,
הרבי [הכוונה לרי"צ], ובמילים אלה
נראה שהרבי מתאפק מלבכות. אחר כך
אמר: "וליוסף אמר מבורכת ה' ארצו
ממגד שמים", כאן בכה אד"ש והתאפק
בכל הכחות מלהמשיך לבכות.

לפני ברכת המזון אמר אד"ש שבעת
חלוקת כוס של ברכה יזכיר כל אחד מקום
עבודתו. גם אני הזכרתי מקום עבודתי,
אף שר"נ טרבניק ור"מ גרוזמן לקחו שני
בקבוקים עבור הישיבה בלוד, מכל מקום
אמרתי גם כן לאד"ש שאני עובד בישיבה
בלוד. שאל אד"ש: "היכן בלוד?" עניתי:
בישיבה קטנה. שאל אד"ש האם אין זה
לאן שטרבניק לקח? עניתי שאינני יודע
- אולי לקח עבור הגדולים. וחיך אד"ש
ונתן לי בקבוק יי"ש קטן עבור הישיבה
קטנה...

לפני שהלך אד"ש אמר: יתן הקב"ה
שיהיה יועקב הלך לדרכו, ושיתמסרו
לתורה ועבודה...

[=אלה שנוסעים ומבצעים את השליחות,
לכו בראש לקראת הגאולה, ואלה
שסוברים ש"ישב ואל תעשה עדיף",
ייסחבו אחריהם].

כ' תשרי, ה' דחומ"ס.

לפני התפילה הניח מישהו ספר תהילים
על הסטנדר של אד"ש כדי שאחרי התפילה
יאמר אד"ש שיעור תהילים היומי מתוך
ספר זה ואחר כך הוא יוכל לקחת את
הספר ולזכות בו. אבל כשקראו לאד"ש
לעלות לתורה, לרביעי, הלך רא"ם והניח
שם ספר תהילים אחר כדי שהוא יזכה בו.
אחרי התפילה הסתובב אד"ש לאלו שעמדו
מאחוריו (גם אני עמדתי שם). בתחילה
לא אמר מאומה אלא רק הסתכל במבט
של תמיהה. אחר כך אמר "סיאיז דאך
געווען אן אנדער תהילים" [=הרי היה כאן
ספר תהילים אחר], ועשה בידי סימן של
תמיהה והסתובב למקומו...

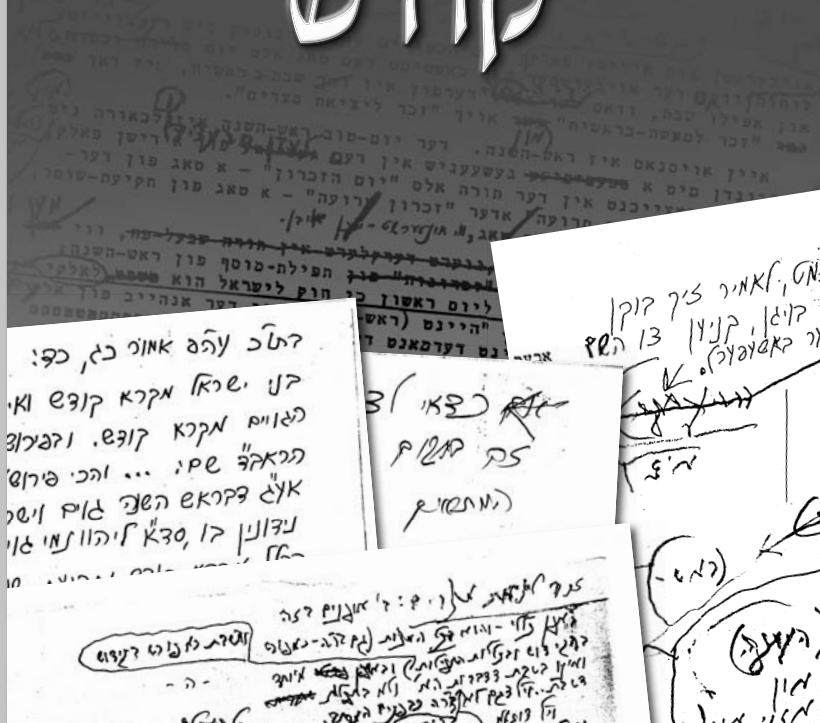
תפילות שבת בראשית

בניגון יום טוב

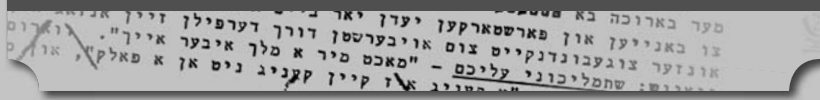
שמחת תורה.

לאחר אמירת המאמר אמר אד"ש:
היות שאי אפשר כעת להמשיך הלאה
[נראה שזהו משום שהיה זה ערב שבת
קודש - המלקט], לכן מחר בשעה זו
(שעת המנחה) ימשיכו התוועדות זו. ואין
צריך להיות הפסק בזה. ולמרות שישנים
בינתיים, אבל כיון שהמטרה שיוכלו
להיות ערים אחר כך, אין זה נחשב הפסק
בהתוועדות. בענין זה היתה אריכות,
ואמר אד"ש: בודאי שהחזנים שיתפללו

כתבי יד קודש

צילומי כתב יד קודש מהגהות כ"ק אדמו"ר
על מכתב כללי לקראת ימים נוראים תשמ"ז
מתאריך "יום ב' פ' נצבים וילך, ח"י אלול ה'תשמ"ו"
צילומי הגהה: ראשונה, שניה, שלישית, רביעית, פתקים בכתי"ק,
הגהת התרגום לאנגלית והתרגום ללה"ק.

הקדמה

לפנינו דוגמה מהגהות הרבי למכתב כללי, ממנה ניתן ללמוד עד כמה דקדק הרבי בהכנת ובהגהת המכתב כללי. המכתב שלפנינו הוכן לקראת ר"ה ה'תשמ"ז ע"י המזכיר הרה"ח ר' ניסן ע"ה מינדעל, ע"פ כתי"ק או ע"פ מה שהכתיב לו הרבי.

לאחר שהרב מינדעל הכין ותקתק את המכתב הוכנס המכתב המוקלד להרבי, והרבי הגיהו (בהגהה הא' דלקמן). על הגהה זו ניתן להבחין – בנוסף לכת"ק – בתיקוני המזכיר הרב ניסן ע"ה מינדעל שתיקן בכתב ידו לפני שהכניס את המכתב להרבי.

לאחרי שהיה הרבי מתקן ומגיה את המכתב, היו מדפיסים את המכתב מחדש עם כל ההגהות וכו' (באותן השנים כבר הי' המכתב נסדר באותיות דפוס (סדר), "טייפסטנינג" בלע"ז), לא כבשנים הקודמות, שבהן היו המכתבים הכללים מתפרסמים (לראשונה) כפי שהם מותקתקים במכונת כתיבה ("טייפרייטער" בלע"ז)). המתעסקים בהכנסת המכתב לדפוס היו עוברים על עלי ההגהה האלו ('געלי'ס' בלע"ז) ומנקים אותם מטעויות דפוס וכו', ולאחרי זה היו מוכנסים אל הקודש פנימה לעוד הגהה וכו' של הרבי.

במכתב שלפנינו, הנה מפני קוצר הזמן הוכנסו ה'געלי'ס' אל הקודש פנימה עוד לפני שהוגהו מטעויות דפוס וכו' (שלכן כמה מההגהות הרבי הם "תיקונים" פשוטים) וזוהי הגהה הב' דלקמן.

בסמיכת זמן קצר לאחר ההגהה השניה נתבקשו המתעסקים להמציא עוד הפעם העתק המכתב אל הקודש פנימה להגהה נוספת (כפה"נ מפני שהרבי עמד לנסוע אז להציון הק'). כיון שעדיין לא הספיק הזמן לחזור לבית הדפוס כדי "להכניס" את התיקונים וכו' של הרבי לתוך המכתב עצמו, לכן עשו צילום מהגהת הרבי הראשונה, ועל צילום גוכת"ק זה הוסיפו המתעסקים את התיקונים הנוספים (טעויות דפוס, השמטות והעתקת הפסוקים וכו' באידית, ע"פ בקשת הרבי) שכבר היו מוכנים אצלם. ועל צילום זה ערך הרבי את הגהתו השלישית (הגהה ג' דלקמן).

[הכת"י ב'געלי'ס' אלו שאינו גוכת"ק הוא של ר' צבי הירש שי' נאטיק, שזכה זכות רבה ונפלאה להיות בין המתעסקים בהכנת המכתבים הכלליים לדפוס בשנים תשל"ז – תשנ"ב].

בהגהה השלישית ניתן להבחין, שג' התיקונים הראשונים של הרבי הם הסרת לכלוך, שנגרם מפני הלכלוך שהי' על שמשות מכונת הצילום. תיקונים דומים אפשר להבחין גם בעמוד א', ב' וד' של ה'געלי'ס' האחרונים. גם מפרט שולי זה ניתן לראות עד כמה דקדק הרבי בהגהת המכתב וכו'.

שני סוגי ה'געלי'ס' נכנסו בגודל של 17x11 – גדול יחסית, וזה בכדי שיהי' מקום על הגליון

עבור ההוספות והתיקונים של הרבי, ולהקל בכך על הרבי את ההגהה. הצילום דלקמן הוא צילום מוקטן מאותם עלי הגהה.

לאחר ההגהה הזו הוכנסו להרבי ההערות ומראי מקומות למכתב כללי בפני עצמם, מתוקתקים במכונת כתיבה. גם כאן, הכת"י (שאינו גוכתי"ק) על ההערות הוא של המזכיר הרב יהודה ליב שי' גראנער ושל ר' צבי הירש נאטיק.

לאח"ז הכנסנו אל הרבי געלי"ס בפעם השלישית – להגהה רביעית, הפעם המכתב כללי יחד עם ההגהות. גודל הדף היה 14x8.5 (גם הם הוקטנו לקמון). גם כאן, הכת"י (שאינו גוכתי"ק) על ההערות הוא של המתעסק בהכנת המכתב לדפוס.

לאחר זמן הוסיף הרבי בפתק בפני עצמו הערה בכת"י"ק, לשלבה במכתב.

לאחר כל זה המכתב כללי היה מוכן לפרסום ברחבי העולם. המכתב תורגם לשפות שונות, שחלקם הוגהו על ידי הרבי.

• • •

צילומי הכתב יד קודש דלקמן כוללים:

- 1) הגהה הא' על המכתב המתוקתק.
- 2) הגהה הב' על עלי הגהה של המכתב – "גלעי"ס" בלע"ז - כפי שנסדר באותיות דפוס (סדר).
- 3) הגהה הג' על עלי הגהה.
- 4) הגהות הרבי על ההערות ומראה המקומות המתוקתקים.
- 5) הגהה אחרונה על עלי הגהה (הכוללים יחדיו הן את פנים המכתב והן את ההערות והמראי מקומות).
- 6) הערה בכת"י"ק שניתוספה לאחר זמן בפתק בפני עצמו.
- 7) צילום דוגמה מהגהת תרגום המכתב לאנגלית.
- 8) המכתב כפי שתורגם ללה"ק והתפרסם בארץ הקודש. התרגום ללה"ק הוגה אף הוא על ידי הרבי.

• • •

תודת "ועד תלמידי התמימים" נתונה להרה"ת ר' **צבי הירש שי' נאטיק** הנ"ל, על שמסר לנו את הצילומים הנ"ל (חלקם) **בפרסום ראשון**, על מנת לזכות בהם את הרבים.

הגהה הב' - הא' על עלי המכתב - "געלי'ס" בלע"ז - כפי
שנסדר באותיות דמוס (סדר).

ביה, יום ב' פ' נצבים-וילך
חיי אלו, ה'תשמ"ז
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

שטייענדיק אין די לעצטע טעג פון יאר, און בפרט אין דעם סגולה-טאג חיי
אלול, דער געבורטסטאג פון דעם בעל שם טוב און פון דעם אלטן רבי'ן בעל התניא
והשלחן-ערוך,

אין זיכער די פאסנדע צייט אריינצוטראכטן זיך אין-דער באדייטונג פון ראש-
השנה, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, ספעציעל אין דער הויפט-נקודה
פון ראש-השנה אלס טאג פון הכרת-המלך - די "קרוינונג" פון דעם בורא-עולם
אלס מלך ישראל און מלך על כל הארץ, דער קעניג (און פולער בעל-הבית) פון
אידן, פון דער גאנצער וועלט, און פון יעדן איינעם און איינע בפרט -

וואס דער ענין פון דער הכתה איז דאך, מקבל צו זיין מלכותו ברצון - געמען
אויף זיך מיט דעם גאנצן הארצן דעם עול מלכותו צוזאמען מיט עול מצוות פון דעם
מלך.

אוי ווי אלע ענינים פון תורה ומצוות, ובכללם די ימים-טובים, זיינען אין-
סופיים, זייענדיק פארבונדן מיט דעם אמת'ן אין-סוף ביה, בפרט אז יעדער יום-טוב
האט אן א ברעג ענינים, סיי אין די געמיינזאמע זאכן וואס אלע ימים-טובים האבן,
ווי איסור מלאכה, קדושה, שמחה כו', סיי אין זאכן וועלכע יעדער יום-טוב איז
אויסגעטיילט פון די אנדערע, ווי מצות-היום בחג המצות מצות א.ז.וו. און אויך
אין א מער פרטיותדיקן אופן, ווי לדוגמא די קביעות פון דעם יום-טוב בנוגע די
טעג פון דער וואך אדער ביום השבת, ועל דרך זה בנוגע די קביעות אין די זעקס
יאר פון שמיטה, אדער אין שמיטה גופא, וכו',

פון מען, כמובן, זיך מצמצם זיין (קאנצענטרירן) אויף איינע אדער צווי נקודות
מיט די הוראות וואס קומען ארויס פון זיי בנוגע למעלה בפועל, ווארום המעשה
הוא העיקר. וועלן מיר זיך דא אפשטעלן אויף איין נקודה מיט וועלכע ראש-השנה
טיילט זיך אויס פון אלע אנדערע ימים-טובים, און אין א בולט'ן אופן, ווי עס וועט
ווייטער דערקלערט ווערן, ובהקדמה:

• • •

הגהה הג' – וב' על עלי ההגהה

ביה, יום ב' פ' נצבים-וילך
 ח"י אלול, התשמ"ז
 ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
 בכל מקום שהם
 ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

שטייענדיק אין די לעצטע טעג פון יאר, און בפרט אין דעם סגולה-טאג ח"י אלול, דער געבורטסטאג פון דעם בעל שם טוב און פון דעם אלטן רבי'ן בעל התניא והשלחן-ערוך,

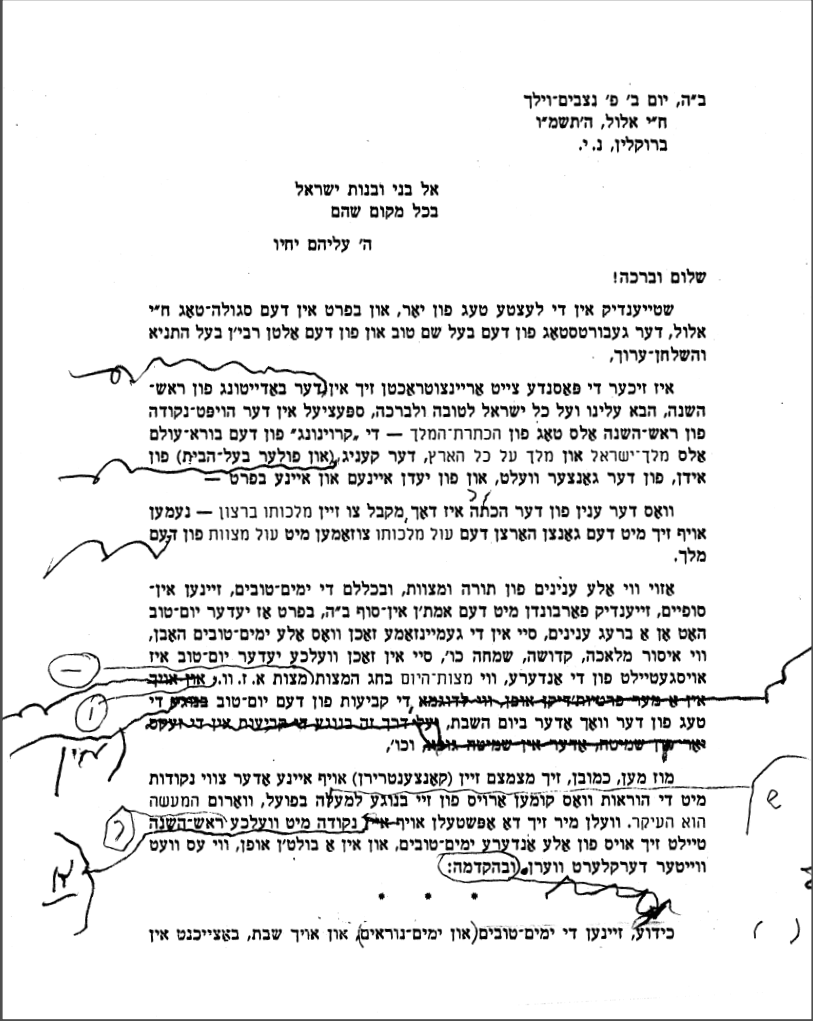
אין זיכער די פאסנדע צייט אריינצוטראכטן זיך אין (דער באדייטונג פון ראש-השנה, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, ספעציעל אין דער הויפט-נקודה פון ראש-השנה אלס טאג פון הכרת-המלך – די 'קריונוג' פון דעם בורא-עולם אלס מלך ישראל און מלך על כל הארץ, דער קעניג, און פולער בעל-הבית) פון אידן, פון דער גאנצער וועלט, און פון יעדן איינעם און איינע בפרט –

וואס דער ענין פון דער הכתה איז דאך, מקבל צו זיין מלכותו ברצון – נעמען אויף זיך מיט דעם גאנצן הארצן דעם עול מלכותו צוזאמען מיט עול מצוות פון דעם מלך.

אזוי ווי אלע ענינים פון תורה ומצוות, ובכללם די ימים-טובים, זיינען אין-סופיים, זייענדיק פארבונדן מיט דעם אמת'ן אין-סוף ביה, בפרט אז יעדער יום-טוב האט אן א ברעג ענינים, סיי אין די געמיינזאמע זאכן וואס אלע ימים-טובים האבן, ווי איסור מלאכה, קדושה, שמחה כו', סיי אין זאכן וועלכע יעדער יום-טוב אין אויסגעטיילט פון די אנדערע, ווי מצות היום בחג המצות(מצות א.ו.ו.), און אונז אין א יום-טוב פארטייט זיך אפן, ווי לדוגמא, די קביעות פון דעם יום-טוב פאר די טעג פון דער וואך אדער ביים השבת, ועל-דבר זה בנוגע אל תרענת את דגלך, יאר-עין שמיטה, טענה אין שמיטה גמול וכו'.

מזו מען, כמובן, זיך מצמצם זיין (קאנצענטרירן) אויף איינע אדער צוויי נקודות מיט די הוראות וואס קומען ארויס פון זיי בנוגע למעלה במעלה, ווארום המעשה הוא העיקר. וועלן מיר זיך דא אפשטעלן אויף-אין נקודה מיט וועלכע ראש-השנה טיילט זיך אויס פון אלע אנדערע ימים-טובים, און אין א בולט'ן אופן, ווי עס וועט ווייטער דערקלערט ווערן. (בהקדמה):

כידוע, זיינען די ימים-טובים (און ימים-נוראים) און אויך שבת, באצייכנט אין

דער תורה אלס, מקראי-קודש; או אז דעם גורד האבן זיי אלע געוויסט
געמינגזאמע ענינים זיי איינברענגט.

115

אז ער זאגט דערצו האבן זיי אלע נאר א בשותפותדיקן שטריו; זיי זיינען אלע
פארבונדן מיט הייפטגעשעענישן זיין זעלבן מדרגה (איבער נאטירלעך) זיי געשענישן
געשעענישן וועלכע זיין זעלבן מדרגה (איבער נאטירלעך) זיי געשענישן
אז ער זאגט דעם גאנצן פון די שיל-גוילים זענען ספעציעל
כארטאגראפיש; פסח אז דער יום טוב פון יציאת מצרים אז אז גלייכצייטיג אזיר, ומ
האבות; שבעות אז דער יום טוב פון מתן תורה אז גלייכצייטיג ומ הקרי;
סוכות - כי בסוכות (ענוני תבונה) הושעה את בני ישראל - אז א דערמאנונג פון
דער ספעציעלער השגחהדיקער באציונג פון דעם איינצישטן צום אידן פון אלע
אז גלייכצייטיג, ומ האבות; יום הכיפורים אז פארבונדן מיט דער געבונג פון די
זווייטע לוחות (אויסן אידן) לוחות האש; יום כיפורים אז פארבונדן מיט דער געבונג פון די
לוחות; אז אפילו שבת, וואס די החולה דערפון אז שבת-בראשית, אז דער, ובר
למעשה-בראשית, אז איר, ובר, לציאת מצרים.

116

אין אומגאס אז ראש השנה, דער יום טוב ראש השנה אז א יום פון אידן אז
אז ארישיקע ריש (שמואלכוני עליבם) אבער צוואגען דערמיט אז ער לכאורה ניש
פארבונדן מיט א געשעענישן אז דעם לעבן ספעציעל פון ארישן פארק, אז איר
ניש מיט א נג למעלה מדרגה, ובר אדרבה די באשאפט פון טבע, ראש השנה
ווערט באצייכנט אין-צו-איינעם אלס, יום הכיפורים - א טאג פון דערמאנונג א
וואס, יום הכיפורים, זיי מען זענען אין תפילה-מוקם פון ראש השנה; זה היום
חוקת משעך וכו' ליום ראשון כי חוק ישראל הוא (אונטן) הוללות בן יאמר כי
בכרות אש - פקדון - היינט (ראש השנה) אז דער אנהוי פון אצילק, וואס די וואסס
באשעפן: היינט דערמאנט דעם לעשן טאג פון מעשה-בראשית; טאג א געזען בא
אין היינט ווערט געוואנט (און באשעפן) איר די לענדער פון דער גאנצער וועלט
וואס מיט זיי וועט זיין א, וי אז איר איר אלע איינצעלע באשעפערשן.

117

ראש השנה אז דער טאג ווען אדם הראשון איז באשאפן געווארן, אזו כאטש
אדם הראשון איז געווען דער לעצטער פון די נבראים אז איז באשאפן געווארן דעם
זעקסטן טאג פון מעשה-בראשית (צו-שבת), ווערט דער טאג באצייכנט אלס
מחילת מעשר, ווייל סוף מנוחה במחשבה החולה; דער מענטש איז געווען דער
ענדליטיקער צוויק, כהנה און חלילת פה דער גאנצער בריאה, אז אלע
פירערדיקע צוואים זיינען באשאפן געווארן צו דינען דעם, בחיור הוצאת אש, ווארט
בלויז דער מענטש קען פארמאלטמען זי בריאה, אז וויד דעם מענטשן - בשעת
ער דערנענטערט שלמות - ווערן אלע פירערדיקע נבראים - זונעם צומט, אזו יד
דערהויבן צו זייער שלמות (וודר זייער דינען דעם מענטשן אז זייער מיטהילף
אז זיינע דערהייבונגען).

118

119

120

אין באטש די פולסטע שלמות וועט פארוואקלעכט ווערן ערשט באהייר.
 וואס ווען עס וועט מקיים ווערן נגלה כבוד ה' וראג כל גשם (אנשפליקט וועט
 ווערן דער כבוד פון ה' אז אלע מלכיות וועלן ווערן אפילו מיט פלישיקע אהבה) אז
 אבער זיין דער כבוד פון ה' איז גבראוי, לשמש את כתי (אין בין באשטן געווארן צו
 דינען דעם אויבערשטן) דורך משה'ס שליחות ווערער אין יעדער אהענדער מוסטען, און
 אז איר א הכנה צו דער האלה שליחות ווערער אין יעדער אהענדער מוסטען, און
 צוגרייטן די וועלט ארום אהען צו מלכות אהען צו יעדער אהענדער מוסטען, און
 איר, דורך רעדן אז טאן מיט דער אלגעמיינער סברה אין א ידעקטע אהענדער
 אינגאנצע וועלטער: צו פארשפרייטן די אנערקענונג און באוואוסטזאמיקייט פון דעם
 "מלך המטרות ועמלך המבומה", אז סאן אז א בורא'לעם, אז ער איז דער כבוד
 בית כבוד ה' און יעדן איר, אין דעם סאט וואס ער איז פריער ראש דעם
 דער יום הדין פאר אונז און איר פאר אלע פעלקער און מדינות און פאר יעדן
 מענטש באזונדער, ווי דערמאנט פריער דער, יום הדין און זיין מלך פארנעם.

אין וועלן
 און אלע
 פארנעם

ווי רצונו, אז יעדער איינער און איינע בתוך כלל ישראל זאל טאן בכל האמור,
 און עס זאל מקיים ווערן בקרב ממש די תפילה דוד מלך ישראל: הוזהרתי
 חסד (מזאת ענו חסד, דעם אויבערשטנס חסד) ושטרו חסדו לנו (ער זאל אונז געבן
 די הילף זיין ישועה באלמחרה בימינו ממש) לשכנו כבוד בארצנו (צו מאכן אונז
 ווען בבבד און אונזער לאנד, און מיר זאלן ער זוכה זיין צו דער מלכות)
 תמחר, ויהי ה' נמלך ענו כל הארץ דער אויבערשטער וועט זיין דער מלך איבער
 דער גאנצער וועלט) והיתה לה' המלוכה (אלע וועלן אנערקענען דעם אויבערשטנס
 מלכות).

בבבד ובכוכה לחציליה בכל האמור
 ולכוכה וחתימה טובה
 לשעה טובה ומחוקה

אין וועלן
 און אלע
 פארנעם

גהות הרבי על ההערות ומראה המקומות המתוקתקים

הכתי"א שאינו גוכתי"ק הוא של המזכיר הרב יהודה ליב שי' גראנער

92

יום ח' שבט - נצבים-וילנא: ראה סכתב ח"י אלול ה'תשפ"ב הערה ד"ה יום שני
ב' ח' שבט-וילנא-וד"ה פ' נצבים-וילנא לקו"ש חכ"ד ע' 610).

ח"י אלול: התחלה י"ב ימים האחרונים דחודש (אלול -) החשבון דשנה העוברת,
מתאימים ל"ב חדשי השנה, וח"י אלול - לחשבון חודש חשרי העבר - שיחת ח"י אלול
ה' תש"ב (ספר השיחות תש"ג ע' 177).

סבולה-טאגו להעיר, אשר ח"י אלול נקרא "יום טוב", "מועד", "יום הבהיר" ו"יום
הקדוש" - שיחת ח"י אלול הנ"ל (ספר השיחות ע' 140 ואילן). הש"ג-לקו"ד
כרך ג ע' 946 ואילן. ספר השיחות ה' תש"ה ע' 122 ואילן). ועוד. ספר השיחות
ה' תש"ב ע' 90.

דער בעבורסטאג: בענין יום הולדה של צדיקים - ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 86
שזה"ב להערה 1. וש"ג. וראה ג"כ בענייננו (ח"י אלול): ספר השיחות ה' תש"ג
ע' 89 ואילן. שם ע' 186.

דער בעבורסטאג פון דעם כעל שם טוב און פון דעם אלטן רבי'ן: שיחת ח"י אלול
ה' תש"ג הנ"ל (ע' 141 ואילן). וראה לקו"ש חכ"ד ע' 178 ואילן, ובהנסטן שם.

בעל התניא והשלח-ערורי: ראה לקו"ש ח"ו ע' 36 ואילן ובהערה 14 שם.

היפס-נקודה פון ראש-השנה. הכתרת המלך: ראה סכתב עש"ג ח"י אלול ה'תשפ"ב
הערה ד"ה אלבעמיינע נקודה הש"ג-לקו"ש שם ע' 621. וד"ה הכתרה.. מיט
חגיגת סופר (שם ע' 622).

מלך ישראל: תפלת מוסף דר"ה (ברכת מלכות), מישעי' מד, ו.

מלך על כל הארץ: נוסח תפלת העמידה דר"ה (החיתת ברכת "אלקיננו כו" מלך
כו"), וכן בקידוש ובברכת ההפטורה.

מפני צו זלתי מלכותו: ראה סכתב מוצש"ק כ"ה אלול ה'תשד"ם הערה ד"ה
מלכותו-בראון כו" (שם ע' 651).

2

עול מלכות וזמאמן פיש עול פצרות: דקבלו מלכותי חתלה ואח"כ אגזור עליכם זירות לראה מכילתא (ויל"ש) עה"פ יחרו כ, ג. פרש"י עה"פ אחרי יח, ב. וראה המשך

על ר"ה חש"ג הכ"ו (סה"מ חש"א) ~~(ס"א)~~

המקשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז. תלוי מ"ג.

ימים טובים... מקראי קודש: אמור כג, ב. ד. ולהלן שם כו"כ פעמים "מקרא קודש".

אויך שכתו: רמב"ן עה"פ שם, ב.

חב האביב"י: ראה בא יג, ד. משפטים כג, טו. חש"לד, יח. ראה סז, א.

חב הקציר"י: משפטים שם, סז.

כי בסוכות. במסכת אה בני ישראל: אמור שם, מג.

ל/ז/ענני הכבוד: סוכה יא, ט"ב. מכילתא עה"פ בא שם, לז. פנחומא עה"פ שם

(ס"ט). מכילתא עה"פ בשלח יג, כ. חו"כ עה"פ אמור כג, מג. חיב"ע, ח"א ופרש"י עה"פ אמור שם. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סחרכ"ה

חב האסיף"י: משפטים שם. חש"א שם, כב.

יום הכפורים. צווייטע לוחות: ראה תענית כו, ב (במסנה ובפרש"י). שם ל, ב.

יום הכנענים. חשובה-טאן: והוא "קץ מחילה וסליחה לישראל" - רמב"ם הל' חשובה פ"ב ה"ז.

א טאג פון "סלחתי (און) כדבריו": פרש"י חש"א יג, יא. עקב ט, יח. וראה

הנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 570 הערה 10.

שבת, "זכר למעשה בראשית" 1670 אויבר "זכר ליציאת מצרים". ראה סו"ג ח"ב על"א

(הוא ברמב"ן עה"ש ואחנן ה, יב). היפוך מצוה לב. וראה שער הכולל (להרא"ד לאוואוס) פי"ז סכ"ט.

"זכר למעשה בראשית": ראה יתרו כ, יא (ובתפלות שבת סוף קא "ישמחו במלכותך").

"זכר ליציאת מצרים": ראה ואחנן ה, סו. (ובקידוש דשבת). ~~ועל-כך בתפלות וקידוש יתרו~~

סמליכוני עליכם: ר"ה סז, א. לר, ב.

יום הזכרון: כן נקרא בתפלות ובקידוש דר"ה. וראה אמור כג, כדו בחודש

השביעי באחד לחודש יהי' לכם שבתון זכרון תרועה ~~א~~. ויקרא יתרו (15) ויקרא יתרו

ראש השנה איז דער טאג וכו': בהבא 898 להלן ראה קטוב סודות"ק ג"ה ע"ג

ה'חש"ה (לקו"ש חכ"ד ע' 627) על-ה"ל אלו ה'חש"ה (שם ע' 643) (ח"י)

ה'חש"ה, ובהערות שם?

סוף מעשה במחשבה החילה: לכה דודי ("לקראת שבת").

סוף מעשה במחשבה החילה ואי

דער מענטש. ענגילסיקער זונעק. פון דער נאפצער כריאה: ראה קטוב סודות"ק

ה'חש"ה (הערה ר"ה דער מענטש (לקו"ש שם 605).

"ביתר הנבראים": ראה בהנסמן כטבת ה"ל בקרב ה"ל וזעיה ד"ה דער

מענטש (לקו"ש שם).

דורך דעם מענטש. ווערן אלע פריערדיקע נבראים. דעהויבן: ראה עיקרים

מ"ג מ"א. קונטרס ומעין מ"א פ"ג. ספר השי"ת חורף שלום ע' 243. סוכת ע"ג

(1)

דום ב' פ' נצבים-וילך: להקיר מהשעור-חוסס דיום זה (נצבים ל, ו) "ומל ה' אלוקיך) נת לבכך ונא לבב זרעך" - ר"ח אלול (בעת"ס עה"פ. אבודרהם סדר תפלה ר"ה (במס הדרשנים). ב"ח לטור או"ח סתקפ"א (ד"ה והעבירו). ר"ח (ד"ה עוד - שער התשובה פ"ד לפטור ב). לקו"ח ראה יט, א. לג, ד) של"ה ריש ספ" ר"ה (ריג, א) - תשובה (ראה בס' מנחת ש"ם ראה, סנה"ח אלול שנה זו א"ה קטנבס פ"ג). ומרופד בזה גם ענין התפלה - אה"ק ס"ד.

ח"י אלול. נבחרתססאג פון דעס בעל שם טוב: און פון דעס אלטן רבי'ן:
שני האורות הגדולים, הבעש"ט (בשנת נח"ח - ראה לקו"ד כרך א לא, א ואילך) ורבינו הו"ק (בשנת קה"ח) - שנת ח"ה - פגולת ח"ה - ספר השיחות ה'תש"ג ע' 141 ואילך. וילהעיר, שיום הולדת הבעש"ט הי' ביום ב' (ספר השיחות שס), כבקיעות שנה זו. (ראה לקו"ש חכ"ד ע' 178 ואילך, ובהגססן שס.

פ' נצבים-וילך: להקיר, אשר שמו' פגולת ח"ה היא שנת סוככים חודש חשרי" - ראה תורת הבעש"ט בזה ("היום יום" כ"ה אלול. כתר שם טוב - הוצאת קה"ח - הוספות ס"א לא).

ח"י אלול: התחלה י"ב ימים האחרונים דחודש (אלול -) החשבון דשנה העוברת, מתאמים בשנת חשי וז"ל - אלול - לחשבון חודש חשרי העבר הח"ה הח"ה (ספר השיחות ש"ס ע' 177. שס ע' 179).

אלול: הראשי-תיבות בחיבה זו - ראה לקו"ש ח"ט ע' 297 ואילך. חכ"ד ע' 177. שס ע' 14-313. בשנת ש"ם ראה הנ"ל. וש"נ.

27

3

מקבל צו זיינו מלכותו רבנו: ראה אוה"ת ר"ה ע' א'רצה-ו. שס ע' א'שם-ב. ר"ה סן המיצר תר"ס. יו"ט של ר"ה תש"ג פ"ב, ובכ"ט. מקומות שנסמכו בלקו"ש חש"ו ע' 237 הע' 60.

12

2

2) אחר הקיץ מה ימי אלוהים.

אלע ענינים פון תורה ופסוקים. זיינען אין-סופיים: ראה תהלים קיט, צו: רחבה מנחת סאד (ובמפרשים שס). וראה יהל אור להב"צ עה"ם (ע' תעא). אוה"ח בראשית לזכר ג) תקה, ב באילך. לקו"א להח"ם (הוצאת קה"ח) סקע"ס (סו, סע"ג ואילך).

54 בסוף הערה ד"ה ולכתיבה וחתימה טובה, אחרי הקוטי לוי"צ: ולתעורר סת"ם תר"ל ע' תצו: אף שציקר השליחה נא' ביוהכ"פ, אך ט"ל השליחה מתחלת כ"ה, וכפ"ס רז"ל כפד"ר ע"פ כי עקר השליחה למען תורא (תהלים קל, ד. יל"ש שקלים - רמז תשא קרוב לטעונו. פסיקא פיסקא ולקחתם לכם - בהוצאת באבער קפג, ב. וראה גם ויק"ר פ"ל, ז. קה"ריפ"ט, ז. ועוד) השליחה מופקדת עקר מר"ה עד יוהכ"פ, והיינו שהשליחה מתחלת מר"ה, ומה שהיא מופקדת עד יוהכ"פ זהו למען תורא, כדי שיהי' בחי' יראה ויביע לבחי' תשובה כו'. ובא-בג"הל אור להצ"ע שבת תהלים שס (ע' תקב). תורה להח"ם קב, ג'ד (בהוצאת קה"ח תש"ם ואילך - סת"ח) 2

ענין בס' אה-לילינה
צ"ל א"ל ס"א ב' הו"א
י"תג-ו"דע ל' ס"א
ל' ע"ה א"ה (צ"ל י"ת) ז"ה
ג"ה ו"ה 17, ס"א ע"ה
ג"ה ...

הגהה אחרונה על עלי ההגהה - הכוללים יחדיו הן את פנים המכתב והן את ההערות והמראי מקומות.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavich
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטון פארקווי
ברוקלין, נ.י.

כ"ה, יום ב' ס' נצבים וילך
ח"י אלו, התשע"א
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחוו

שלום וברכה

שטייענדיק אין די לעצטע טעג פון יאר, און במשך און דעם מנוליה טאג ח"י
אלול, דער געבורסטאג פון דעם כעל שם טוב און פון דעם אלטן רבינו בעל התניא
והשלחן ערוך,

אין זיכער די פאסטדע צייט אריינצוטראכטן זיך און דער באדייטונג פון ראש-
השנה, האב עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, ספעציעל אין דער הויפט-נקודה
פון ראש-השנה אלס טאג פון הכרת'ה'ה'ה' — די, קרוינענדיג פון דעם בורא-עולם
אלס מלך ישראל און מלך על כל הארץ, דער קעניג (און מולך בעל-הבית) פון
אידן, פון דער גאנצער וועלט, און פון יעדן איינעם און איינע כפרס —

וואס דער ענין פון דער הבטרה אין דאך, ממכל צו זיין מלכותו ברצון —
נעמען אויף זיך מיש דעם גאנצן ארצנו דעם עול מלכותו צוזאמען מיט עול מצוות
פון דעם מלך.

אזוי ווי אלע ענינים פון תורה ומצוות, ובכללם די ימים טובים, זיינען אין
סודים, זיינענדיג פארבונדן מיט דעם אמתי ארויט'ן ביז, במשך און יעדער יום טוב
האט אן א קרעק ענינים, זיי און די געמיינשאפט זאכן וואס אלע ימים טובים האבן,
ווי איסור מלאכה, קדושה, שמחה ב'י, ס'י און זאכן וואלכע יעדער יום טוב אין
אומגעטוילט פון די אנדערע, ווי מצוות היום בבת המצות — מצות א.ו.א.ו. די
קביעות פון דעם יום טוב אין די טעג פון דער וואך אדער ביים שבוע, וכו',

(א.י.)

פון מען, כמובן, זיך פמצעם זיין (פאנצערטירן) אויף איינע אדער צוויי מצוות
מיט די הוראות וואס קומען ארויס פון זיי בנוגע למעשה במעל, וואריום המעשה
הוא היתר. וועלן מיר זיך דאס פאסטעלן אויף א נקודה פון זעלבנדיק דאס'השנה
טיילט זיך אויס פון אלע אנדערע ימים טובים, אין אן א בולטיג אומן, ווי עס וועט
ווייטער דערקלערט ווערן. ובהקדמה.

כידוע, זיינען די ימים טובים (און ימים נוראים), און אויך שבת, באצייכנט אין
דער תורה אלס, מבראי-יודשי; און דעם גדר האבן זיי אלע געוויסע
געמיינשאפט ענינים, ווי איינצערמאנט.

אין צוגאב דערצו האבן זיי אלע נאך א בשותפותדיקן שטריך: זיי זיינען אלע
פארבונדן מיט הויפט-געשעענישן אין די דברי הימים פון אידישן פאלק, סיי
געשעענישן וואלכע זיינען למעלה מדרך הטבע (אויבער נאטירלעך), סיי געשעענישן
אין טבע. אבער דאס גומט נישט יעדן איינעם פון די שלש-רגלים זיין ספעציעל
כאראקטעריש; מסתא אין דער יום טוב פון צינאת-מצרים און אין גלייכצייטיג און, מג
האביב; שבוטע אין דער יום טוב פון מתן-תורה און גלייכצייטיג, מג הקציר;
סוכות — כי בסוכות (ענני הבודד) הושבת און בני ישראל — אין א דערפאנגען פון
דער ספעציעלער השנה-דייקער באצייאונג פון דעם איבערשטן צום אידישן פאלק
און גלייכצייטיג, מג האסוף; יום הכיפורים אין פארבונדן מיט דער געבונג פון די
צווייטע לוחות און אין דער טאג פון איד'ס תשובה-טאן אויסן טאג-טעגליכן לעבן
פון דעם גאנצן יאר, א טאג וואס דער אויבערשטער האט באשטימט אלס א טאג פון
מלחמה, (און), כבודר'י. און אפילו שבת, וואס די התחלה דערפון אין שבת
בראשית, אין דאך א טאג, וזכר למעשה בראשית'י און אויך — וזכר לצאת מצרים.

(א.י.)

אין אומאנאם אין ראש-השנה, דער יום טוב ראש-השנה אין א יום פון אידן און
אן אידישער יום שותמליכונג לעיבם — מאכט מיר א מלך אויף זיך, אבער צוזאמען
דערמיט אין ער לאבארט נישט פארבונדן מיט א געשעעניש אין דעם לעבן ספעציעל
פון אידישן פאלק, און אויך נישט מיט א נס למעלה מדרך הטבע, נאר אורבא די
באשאפונג פון טבע.

ראש-השנה ווערט באצייכנט אלס, יום הכורני — א טאג און דערפאנגען וואס
נישט הברואי אין זיי, ווי מען זאגט אין חמילת-טעם פון ראש-השנה: הוה היום חזית
משפט'י וכדון ליום ראשון כי חזק לישראל הוא כי ונע המדינות בו יאמר בו ובריתו
בו משפך — היינט (ראש-השנה) אין דער אצורית פון וועלט וואס די האטט באשאפן:
היינט דערמאנט דעם ערשטן טאג פון מעשה-בראשית, ס'אין א גענוצן בא אידן, וזכר
היינט ווערט צוגעזאגט (און באשטימט) אויף די לענדער פון דער גאנצער וועלט וואס
מיט זיי וועט זיין א.ו.א.ו. און אויך אויף אלע אייגענלעך באשעפענישן.

דוגמה מהגהת תרגום המכתב לאנגלית

על המילים "אז דער ענין פון הכרת המלך איז צו באנייען און פארשטארקען, יעדן יאר ביים אנהויב (ראש - "קאפ") פון יאר" - הסתפק המתרגם בתירגום צמד המילים ראש - "קאפ" במילה: HEAD והרבי הוסיף את המילה ראש בלה"ק באיות לעוזי - "ROSH", בכדי להדגיש את הדברים ולהחזיר את הביטוי המקורי של ראש השנה. כך שבמכתב המוגה באנגלית הופיעו צמד המילים "ROSH-HEAD".
 כן מעניינת ההגדרה לתיקון התיבות "הגאולה השלימה" באנגלית.

To return to the beginning of this letter:

It has already been mentioned before, and discussed at greater length on various occasions, that the meaning of the "Coronation" of the "King" is to renew and strengthen each year, at the beginning, a "head" of the year, our commitment to HaShem, to carry out His commandment and wish: "Make Me King over you." This provides the connection, as well as the source from which Jews, collectively and individually, draw renewed strength and inspiration to declare every day, immediately upon rising in the morning:

"Our actions and service during the period of the Golus" is also a preparation to the End of Days, to the complete Geulo.

Everyone, man and woman, is duty bound to help promote the world (the society in which one lives) to the Kingdom of HaShem - by showing a shining example, and also by words and actions in a direct manner.

To put it more simply: Everyone is duty bound to disseminate the acknowledgment and awareness of that which is "The foundations of foundations and the pillar of wisdoms," that there is a Creator and Master of this world, and that each year, on the day that we Jews celebrate Rosh Hashono, is the Day of Judgment for us,

Rosh -

and next

and perfect

תרגום המכתב ללה"ק - הוגה ע"י הרבי

ב"ה, יום ב' פ' נצבים-וילך
ח"י אלול, ה'תשמ"ו
ברוקלין, נ. י

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעמדנו בימים האחרונים של השנה, ובפרט ביום הסגולה ח"י אלול, יום
ההולדת של הבעל-שם-טוב ושל אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן
ערוך,

ודאי זה הזמן המתאים להתבונן במשמעותו של ראש-השנה, הבא
עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, ובמיוחד בנקודה המרכזית של
ראש-השנה, ביום הכתרת המלך - הכתרת בורא העולם כ"מלך ישראל"

יום ב' פ' נצבים וילך: להעיר מהשיעור-חמש דיוס זה (נצבים ל.ו.) (ומל' ה' אלקיך) את לבבך ואת לבב
(ורעד) — רית אלול (בעה"ט עה"פ. אבודרהם סדר תפלת ר"ה (כשם הדרשנים). ביח לטור אורח סתפסאי
(ד"ה והעבירו). ר"ח שער התשובה מ"ד (ד"ה עוד — קטו, ב). של"ה ריש מס' ר"ה (ריג, א). לקו"ת ראה יט, א.
לג, ד) — ענין התשובה (ראה גם לעיל ע' 273). ומרומז בזה גם ענין התפלה — אנה"ק ס"ד.
פ' נצבים וילך: להעיר אשר השבת (השלימות) של שבוע זה הוא. שבת מברכים חודש תשרי — ראה
תורת הבעש"ט בזה (היום יום' כ"ה אלול. כתר שם טוב — הוצאת קה"ת — הוספת ס"י לא. ושי"ג).
ח"י אלול: התחלת י"ב ימים האחרונים דחודש (אלול —) החשבון דשנה העוברת, מתאימים לחדשי
השנה, וח"י אלול — לחשבון חודש תשרי העבר (ספר השיחות התשי"ג ע' 177. שם ע' 179).
אלול: הראשית-יבית בתיבה זו — ראה לקריש ח"ט ע' 297 ואל"ך. חכ"ד ע' 177. שם ע' 14-313. לעיל ע'
75-272. ושי"ג.

סגולה' ט"א: להעיר, אשר ח"י אלול נקרא. יום טובי, מועד, יום הבה"ר, יום הן והבה"ר ויום
הקדוש — ספר השיחות התשי"א ע' 105. התשי"ב ע' 133. התשי"ג ע' 90. שם ע' 140 ואל"ך. שם ע' 188.
לקו"ד כרך ג ע' 946 ואל"ך. ספר השיחות התשי"ה ע' 122 ואל"ך. ועוד.
ח"י אלול, יום ההולדת של הבעל-שם-טוב ושל אדמו"ר הזקן:
הבעש"ט בשנת נח"ת (ראה לקו"ד כרך א לא, א ואל"ך. ספר השיחות התשי"ג ע' 146. שם ע' 188) ורבינו הוקן
בשנת קה"ת (ראה ספר השיחות שם ע' 188) — ספר השיחות שם ע' 141 ואל"ך. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 178
ואל"ך, ובהנמסר שם. ולהעיר, שיום הולדת הבעש"ט ה' ביום ב' (ספר השיחות שם), כנבדקות שנה זו.
יום ההולדת: בענין יום הולדת של צדיקים — ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 86 שוה"ג להערה 1.
ושי"ג. וראה ג"כ בענינו (ח"י אלול): ספר השיחות התשי"ג ע' 89 ואל"ך. שם ע' 186. נתבאר בארוכה בלקו"ש
חכ"ד שם.

בעל התניא והשולחן ערוך: ראה לקריש ח"ז ע' 36 ואל"ך ובהערה 14 שם.
בנקודה המרכזית של ראש-השנה... הכתרת המלך: ראה לקו"ש חכ"ד ע' 621 הערה ד"ה אצלעמיניע נקודה
ד"ה הכתרה... מיט תקיעת שופר (שם ע' 622).

וכ"מלך על כל הארץ", מלך ושליט מוחלט של עם ישראל, של כל העולם כולו ושל כל אחד ואחד בפרט.

והרי ענין ההכתרה הוא - לקבל מלכותו ברצון, שכל אחד יקבל על עצמו בכל לבו את עול מלכותו, יחד עם עול המצוות של המלך.

כיון שכל עניני התורה והמצוות, ובכללם הימים טובים, הם אין-סופיים, בהיותם קשורים עם האין-סוף האמיתי, ברוך הוא, ובמיוחד יש לכל יום-טוב ענינים בלי גבול, הן בדברים כלליים שיש לכל הימים טובים, כמו איסור מלאכה, קדושה, שמחה וכו', והן בדברים שבהם כל יום טוב שונה מן האחרים, כמו "מצות היום" של חג המצות- מצה וכו'. קביעות הימים הטובים בימי השבוע או ביום השבת וכו'.

הכרחי, כמובן להצטמצם בנקודה אחת או שתיים, עם ההוראות שנובעות מהן באשר למעשה בפועל, שכן "המעשה הוא העיקר". נתעכב, איפוא, כאן על נקודה מסויימת שבה שונה ראש השנה מכל שאר הימים טובים ובאופן בולט, כפי שיוסבר להלן, לאחר ההקדמה הבאה.

• • •

כידוע, מוכתרים הימים טובים (והימים הנוראים), וכן השבת, בתורה בתואר "מקראי קודש", ובגדר זה יש להם כל הענינים המשותפים, כאמור.

נוסף על כך יש לכל אלה עוד קו משותף נוסף: הם קשורים כולם עם אירועים מרכזיים בדברי הימים של העם היהודי, הן אירועים שהם למעלה מדרך הטבע והן אירועים בטבע. אבל ענין זה עצמו מעניק לכל

מלך ישראל: תפלת מוסף דריה (ברכת מלכות) מישע' מד, ו.
מלך על כל הארץ: נוסח תפלת העמידה דריה (תחימת ברכת אלקינו כו' מלוך כו'), וכן בקידוש ובברכת ההפטורה.
לקבל מלכותו ברצון: ראה אהיה ריה ע' ארצה'ו. שם ע' אישמא'ב. דיה מן המצר תריס' ויט של ריה תשיג פ"ב. ובכ"מ. מקומות שנמנו בלקיט חסיו ע' 237 הע' 60.
עול מלכותו, יחד עם עול המצוות: דקבלו מלכותו תחילה ואח"כ אגזור עליכם גזירות (ראה מבילתא ויליש) עה"ס יתרו כ, ג. פרשי עה"ס אחרי ית, ב. וראה המשך ויט של ריה תשיג (סה"מ תשיג) פכ"ז. וראה ברכות יג, א (במשנה): שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ מקבל עליו עול מצוות.
שכל עניני התורה והמצוות. הם אין-סופיים: ראה תהלים קיט, צו: רחבה מצותך מאד (ובמפרשים). וראה יהל אור להצ"צ עה"ס (ע' תעא). אהיה בראשית (כרך ג) תקה, ב ואילך. לקויא להה"מ (הוצאת קה"ת) סקעיט (מו, סעי' אילך).
ימים טובים. . . מקראי קודש: אמור כג, ב. ד. לו. ולהלן שם כריכ פעמים. מקרא קודש'.
וכן השבת: רמב"ן עה"ס שם, ב.

אחד משלש הרגלים את אופיו המיוחד: חג הפסח הוא החג של יציאת-מצרים ויחד עם זה "חג האביב", חג השבועות הוא חג מתן-תורה ויחד עם זה "חג הקציר", חג הסוכות - "כי בסוכות (ענני הכבוד) הושבתי את בני ישראל" - הוא תזכורת של היחס ההשגחתי המיוחד של הקב"ה לעם ישראל ויחד עם זה "חג האסיף", יום הכפורים קשור במתן הלוחות השניות והוא היום של עשיית תשובה קבע ליום של "סלחתי" ו"כדבריך". ואפילו יום השבת, שראשיתו שבת-בראשית, הוא יום של "זכר למעשה בראשית" וגם - "זכר ליציאת מצרים".

ראש השנה הוא אחד היוצא מן הכלל. יום טוב ראש-השנה הוא יום טוב של יהודים ויום טוב יהודי ("שתמליכוני עליכם"), אבל יחד עם זה אין הוא קשור, לכאורה, עם אירוע בחיים המיוחד לעם ישראל, וגם לא בנס שלמעלה מדרך הטבע, אלא, אדרבה, בבריאה של הטבע.

חג האביב: ראה בא יג, ד. משפטים כג, טו. תשא לד, יח. ראה טז, א. חג הקציר: משפטים שם, טז.

כי בסוכות... בני ישראל: אמור שם, מג.

בסוכות (ענני הכבוד): סוכה יא, ט"ז. מבילתא עה"פ בא יב, לו. תנחומא עה"פ שם (ס"ט). מבילתא עה"פ בשלח יג, כ. תרי"ג עה"פ אמור שם. תיביע, תיא ופרשיי עה"פ אמור שם. טושייע (ודאדה"ז) אורת הלי סוכה סתריכה.

חג האסיף: משפטים שם. תשא שם, כב.

יום הכפורים... הלוחות השניות: ראה תענית כו, ב (במשנה וכפרשיי). שם ל, ב. יום הכפורים... עשיית תשובה: והוא קץ מחילה וסליחה לישראל - רמב"ם הלי תשובה פ"ב ה"ז. יום של "סלחתי" ו"כדבריך": פרשיי תשא לג, יא. עקב ט, יח. וראה הגסמנ בלקויש חכ"ד ע' 570

הערה 10.

שבת... "זכר למעשה בראשית" וגם - "זכר ליציאת מצרים": ראה מ"ג ח"ב פליא (הובא ברמב"ז עה"פ אחתה"ג, יב). חינוך מצוה לב. וראה שער הכולל (להרא"ד לאוואוט) פ"ז סכ"ט. זכר למעשה בראשית: ראה יתרו כ, יא (ובתפלות שבת פיסקא. ישמחו במלכותך. ובקידוש דשבת: זכרון למעשה בראשית).

זכר ליציאת מצרים: ראה ואתה"ג, טו (ובקידוש דשבת).

זכר ליציאת מצרים: ב' אופנים בזה: באופן כללי - והוא בכל המצוות (גם בריה - כמפורש בהקידוש ובכללות התפלות ובשבת כמפורש בקידוש) ובאופן מיוחד ואינו בשבת דדברות הא' ולא בתפלות דשבת. וייל דגם לא בהיחוד דריה כבמנים המכתב.

וייל דוגמא לדבר: בראשית ברא (כל העולם, כולל כל אוהיע) בשביל ישראל שנקרא ראשית אחיכ נחלקים - העולם וכי ישראל.

יום טוב ראש-השנה הוא... ויום טוב יהודי: להעיר מתרי"ג עה"פ אמור כג, כד: בני ישראל מקרא קודש ואין הגוים מקרא קודש. ובפירושו הראב"ד שם: ... והכי פירושו אציג דבראש השנה גוים ישראל נידונין בו, סדיא ליהו נמי גוים בכלל מקרא קודש ותקיעת שופר, להכי כתב רחמנא בני ישראל. שתמליכוני עליכם: ר"ה טז, א. לד, ב.

ראש-השנה מצויין כ"יום הזכרון" הוא, כפי שאומרים בתפלת מוסף של ראש-השנה "זה היום תחלת מעשיך, זכרון ליום ראשון, כי חוק לישראל הוא כו' ועל המדינות בו יאמר כו' ובריות בו יפקדו", ביום הזה נקבע על כל המדינות של כל העולם מה יהיה בהן, וכך גם על כל הנבראים הפרטיים.

ראש השנה הוא היום שבו נברא אדם הראשון, ולמרות שאדם הראשון היה האחרון בנבראים ונברא ביום הששי של מעשה בראשית, מוגדר היום כ"תחלת מעשיך", משום ש"סוף מעשה במחשבה תחלה": האדם הוא המטרה הסופית, והכוונה והתכלית של הבריאה כולה, וכל הברואים הקודמים נבראו כדי לשרת את "בחיר הנבראים". שכן רק האדם יכול להשלים את הבריאה, ועל-ידי האדם - כאשר הוא השיג את שלימותו - מגיעים כל הנבראים הקודמים - הדומם, הצומח והחי - ומתרווממים אל שלימותם הם (על ידי כך שהם משרתים את האדם ומסייעים לו בהישגיו).

ברם, שלימותו של נברא, גם כשהנברא הוא אדם הראשון שהוא יציר כפיו של הקב"ה, אינה יכולה להיות מושלמת. עד אשר - באותו יום שבו נברא - קרא אדם הראשון ל"כל הבריות", כל הבריאה כולה: "בואו נשתחוה ונכרעה, נברכה לפני ה' עושנו". הם עשו כן ואז (בו ביום) נעשה

יום הזכרון: כו נקרא בתפלות ובקידוש דריה (ולפי נוסח חב"ד - גם בברכת הדלקת נר יריט דריה).
וראה אמור כג, כד: בחודש השביעי באחד לחודש יהי לכם שבתון זכרון תרועה. - ולהעיר לכביעות שנה זו מירוש' (ריה פ"ד היא) דזכרון תרועה הוא כשחל בשבת - דאז אין תוקעין מן החורה (משאיכ לבבלי ריה (כט, ב) שהוא רק אסמכתא).

ראש השנה הוא היום וכו':
התשמייה ובהערות שם (לעיל ע' 515 ואילך).

סוף מעשה במחשבה תחילה: פיט. לכה דודיי' (לקראת שבת').
האדם הוא המטרה הסופית. של הבריאה כולה.

לקישר חכיד ע' 627 הערה דיה דער מענטש.
בחיר הנבראים: ראה בהנסמן בלקישר שם.

על-ידי האדם. . מגיעים כל הנבראים הקודמים. . ומתרווממים:
ומעין מ"א פ"ג. ספר השיחות תורת שלום ע' 243. לקישר חכיד ע' 643. מכתב ח"י אלול התשמייה (לעיל ע' 515 ואילך).

יציר כפיו של הקב"ה: ראה ביר פכ"ד, ה. קהיר פ"ג, יא (ב).
קרא אדם הראשון:
פדריא פ"א, זרה ח"א רכ"א, ב. ח"ג ס"פ אמור. וראה גם תקיזו תניז' (צ, ב).

בואו. . עושנו: תהלים צה, ו.
השם מלך. . כל תמוט: תהלים צג, א. וראה פדריא שם.

"ה' מלך גו', תיכון תבל כל תמוט" - שאז נעשתה השלימות של אדם הראשון ושל כל הבריאה.

• • •

ושוב אל תחלת המכתב:

כבר הוזכר תחילה, והוסבר ביתר הרחבה בהזדמנויות רבות, שענין "הכתרת המלך" הוא - לחדש ולחזק מדי שנה בראשית ("ראש") השנה את התקשרותו אל הקב"ה על-ידי מילוי ציוויו ומשאלתו: "שתמליכוני עליכם". בכך גם קשור, ומכך שואבים יהודים כח מחודש, שכל יהודי מכריז מדי יום מיד עם היקיצה בבוקר: "מודה אני לפניך מלך", וכך גם עשרות פעמים בכל יום, בברכות שאנו אומרים בחיינו היום-יומיים, הברכות שלפני שאנו מכניסים משהו לפה וכן לאחר מכן, ולפני שאנו עומדים לעשות ענינים אחרים, אנו אומרים: "אלקינו, מלך העולם".

כל הבריאה - "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו", וכל יהודי בפרט מצווה "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים" (לעשות להקב"ה דירה בעולם הגשמי הנחות), וכפי שאנו אומרים בתחילת התפלה: "הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו".

כך מלמדנו גם ראש-השנה. צריך להיות "תמליכוני עליכם", "מלך ישראל", אבל לאחר מכן באה בתפילה (וההשתדלות): "מלוך על העולם כולו בכבודך".

תכלית הבריאה היא אשר (לא רק אנו בני ישראל, אלא גם) כל העולם, כל האנושות, כל בני האדם, ויתירה מזו - כל הבריאה, הטבע, יכירו שבורא העולם הוא מלך על כל הארץ.

• • •

"ראש": כידוע הטעם דנקרא. ראש השנה (ולא תחילת השנה) - לקרית תבוא מא. ג. נצבים מו. א. א. ריה נח. א. עט"ר שער ריה בתחלתו. ובכ"מ.
מיד עם היקיצה בבוקר: סידור אדה"ו (קודם מודה אני). וכ"ה בשו"ע אדה"ו אר"ח ס"א ס"ה.
מהדויב שם ס"ז.
כל מה שברא המבי"ה: אבות ספ"ז. - סיום הפרק שאומרים תמיד בשבת שלפני ריה - לפי הנהוגין לומר פרקי אבות ככל שבתות הקיץ.
לעשות לו יתברך דירה בתחתונים: ראה תנחומא נשא סו. במדבר פ"ג. ו. תניא פל"ו.
בתחילת התפלה: "הודו": דה"א סו. ת. תהלים קה. א.
בתפילה. מלוך. בכבודך: תפלת העמידה דר"ה.

ולמרות שהשלימות המוחלטת תתגשם רק באחרית הימים, כאשר יקויים: "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר" (=כל האנשים ואפילו בעיני בשר), חייב אבל להיות הקיום של "אני נבראתי לשמש את קוני" על ידי מעשינו ועבודתינו עתה וגם בעולם וככל השלימות שהדבר ניתן להיות, ומעשינו ועבודתנו בזמן הגלות מהווים גם הכנה לאחרית הימים, לגאולה השלימה.

כל אחד וכל אחת צריכים וחייבים לעורר ולהכין את העולם מסביב למלכות ש-ד-י, על ידי שהיו דוגמא חיה, וכן על-ידי כך שידברו ויפעלו עם הסביבה הכללית.

במילים פשוטות: להפיץ את הכרת וידיעת "יסוד היסודות ועמוד החכמות", שיש בורא עולם, ושהוא "בעל הבית לבירה זו", ושככל שנה היום שאנו היהודים חוגגים את ראש השנה - הוא יום הדין בשבילנו, ובשביל כל העמים והמדינות ובשביל כל אדם במיוחד, כפי שצויין לעיל "יום הזכרון" במלוא היקפו.

• • •

ויהי רצון שכל אחד ואחת בתוך כלל ישראל יפעל בכל האמור, ושתקויים בקרוב ממש התפילה בספר תהלים של דוד מלך ישראל: "הראנו ה' חסדך, וישעך תתן לנו" (עד שבמהרה בימינו ממש) "לשכון

ונגלה . . . בשר: ישעי' מ. ה. וראה תניא שם. שער האמונה פכ"ד ואילך.
אני נבראתי לשמש את קוני: משנה וברייתא סוף מס' קידושין.
ומעשינו ועבודתנו בזמן הגלות . . . הכנה . . . לגאולה תניא רפליז.
העולם . . . ש-ד-י: בתפלת ועיכ נקוה (נתקנה ע"י יהושע בין בכיבוש אי — ראה כלבו סי' טז. תשובת הגאונים שער תשובה סי' מג. שער הכולל פי"א. אוצר התפילות במקומו).
"יסוד היסודות ועמוד החכמות: הרמב"ם ריש ספרו (והל' יסודי התורה). וראה בארוכה. הדרן' על הרמב"ם (קהית, י"א ניסן תשמ"ה). לקיש חכ"ז ע' 114 ואילך.
שהוא "בעל הבית לבירה זו": ראה ב"ר רמלי"ט.
הראנו . . . בארצנו: תהלים פה, ח"יר"ד. וראה הערות למכתב י"א ניסן שנה זו בסופו (הגשי"ם עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים (קהית, תנשי"א) ע' תשפ"ו). שיחת כ"ז ניסן (בהיחידות) ושבעה עשר בתמוז שנה זו.
והי' ה' למלך על כל הארץ: זכרי' יד. ט.

כבוד בארצנו", ונזכה כולנו להכתרה המלאה של "והי' ה' למלך על כל הארץ" - "והיתה לה' המלוכה" (שהכל יכירו במלכותו של הקב"ה), בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה להצלחה בכל האמור
ולכתיבה וחתימה טובה
לשנה טובה ומתוקה
מנחם שניאורסאהן

והיתה לה' המלוכה: עובדי א, כא, וראה רמב"ם הלי' מלכים ספ"א.
ולכתיבה וחתימה טובה: ראה מהא אפרים סתקפ"א סיט (מלקוטי מהרי"ל הלי' ימים הנוראים): נוהגין כשכותב אדם לחבירו אגרות כו' מן ר"ח אלול כו' רומז לו כו' שיזכה בימי הדין הבאים לטובה להיות נכתב ונחתם בספר חיים טובים. וראה לקוטי לוי"צ — אגרות ע' רי: שאם שבפרט הכתיבה היא בריה והחתימה ביוה"כ כו' אך בכלל זה הכתיבה והן החתימה נעשית בריה כו'. ולהעיר מריה טו, כ... בריה... צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים.

ולהעיר מענין הסליחה — דלכאורה פשוט שיום סליחה הוא יוה"כ — וכנ"ז בכמרו"ל שמתחילה (מופקדת) וכו' בריה (יליש תהלים קל, ד (רמז) תתפא קרוב לסופו). פסיקתא פיסקא ולקחתם לכם (בהוצאת כ"א בער — ספג, ב), וראה גם ויקיר פ"ל, ז, קה"ר פ"ט, ז, ועוד). וראה אורת להה"מ קב, ג"ד (בהוצאת קה"ת תשי"מ ואילך — סתי"ח). יהל אור להציץ תהלים שם (ע' תקכ). ובסה"מ תר"ל ד"ה את ה' האמרת היום (ע' חצר): אף שעיקר הסליחה נא' ביוה"כ, אך מ"מ הסליחה מתחלת בריה, וכמ"ש רז"ל במד"ר ע"פ כו' עמך הסליחה למען תורא הסליחה מופקדת עמך מריה עד יוה"כ, והיינו שהסליחה מתחלת מריה, ומה שהיא מופקדת עד יו"כפ זהו למען תורא, כדי שיהי' בחי' יראה ויגיע לבחי' תשובה כו'.
לשנה טובה ומתוקה: להעיר: בטור אריח סתקפ"ג (ורמ"א שם ס"א), שבלי"ל ר"ה. רגיליו לאכול... תפוח מתוק בדבש לומר תחדש עלינו שנה מתוקה. וכ"ה בשו"ע אדה"ז שם. אבל בסידור הארוזיל ובסידור אדה"ז: שנה טובה ומתוקה (ראה לבוש אריח סתקפ"ג). וראה לקוטי לוי"צ — אגרות ע' שי"א ואילך.

נדפס לחיזוק ההתקשרות לב"ק אדמו"ר זי"ע
ולזכרון הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע

•

ולזכות
הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת רבקה נעמי
והרה"ת שלום דובער וזוגתו מרת אסתר
ומשפחתם שיחיו
ליין
להצלחה רבה ומופלגה בכל ענייניהם בגו"ר

